

Kvalitetsmelding 2019

Videregående opplæring skoleåret 2018/2019

Innhold

Forord	4
Sammendrag	5
1. Rammer, mål og verktøy for god opplæring	7
Våre satsingsområder.....	7
Forsvarlig system.....	8
Fagfornyelsen.....	9
Verktøy for å nå målene.....	10
Sentrale opplæringssaker i 2018/2019.....	12
2. Opplæring i korte trekk	14
Stabile elev-, lærling- og lærertall	14
Flere tar fagprøve	16
Kostnadseffektiv drift	17
Flere tar privatisteksamen.....	17
Nettskolen videreutvikles	18
Lavere søking til voksenopplæringen – men mer opplæring	19
Karriereveiledning for elever og unge voksne	19
Sterkere satsing på entreprenørskap	20
3. Et godt læringsmiljø	22
Lærlingundersøkelsen	23
Elevundersøkelsen viser økt trivsel.....	23
Gode relasjoner bidrar til god psykisk helse.....	24
Betydelig mindre mobbing i Rogaland.....	28
Læring på andre arenaer	30

4. Vurderinger som bidrar til læring	33
Elevene er mer fornøyde med vurderingsarbeidet	34
Samarbeid om vurdering i fag- og yrkesopplæring	36
Sluttvurdering	36
Færre klager	38
 5. Økt læringsutbytte og bedre gjennomføring	 39
I landstoppen på gjennomføring	40
Karakterer fra grunnskolen har stor betydning	40
Innvandrererelever har bedre gjennomføring enn landsgjennomsnittet	41
Nærmere om de som ikke fullførte etter fem år	41
80 prosent av lærlingene fikk fag- eller svennebrev	43
Betydelig høyere gjennomføring etter ti år	43
Liten økning i skoleårsfullføring	43
Fraværsgrensen gir økt nærvær	44
Flere elever får ikke karakter i faget	44
Stabile standpunktkarakterer	46
Gode eksamensresultater våren 2019	46
Hva påvirker skoleårsfullføring?	47
I hvilken grad bidrar våre skoler til elevenes læring?	48
Færre elever slutter i løpet av skoleåret	49
Flere hevet lærekontrakten	50
Færre elever i oppfølgingstjenesten	50
Spesialundervisning	51
Bedre samhandling på tvers av tjenestene	53
 6. Slik blir opplæringen enda bedre	 54
Kompetansebygging styrker opplæringen	54
Profesjonsutvikling - faglig felleskap til elevenes beste	56
Om samhandlingen mellom skoler, bedrifter og fylkesrådmannen	58

7. Oppsummering og refleksjoner	59
Dette vil vi jobbe videre med	60
Utviklingsarbeid tar tid	63
 Vedlegg	 65
Kommunevise resultater	65

Forord

Kvalitetsmeldingen er Rogaland fylkeskommunes svar på opplæringslovens krav om å legge fram en årlig tilstandsrapport. Denne meldingen er en beskrivelse av mangfoldet og kvaliteten i videregående opplæring i fylket vårt.

Det går rette veien. Stadig flere fullfører og består. Mange elever, lærlinger, lære kandidater og voksne har et godt og inkluderende læringsmiljø. Mobbetallene går ned. Vi ligger i landstoppen når det gjelder eksamensresultater i flere fag.

Vi kan bli enda bedre. Meldingen peker også på forbedringsområder, og tar opp forslag til hvordan vi kan gjøre noe med dem.

I 2020 får vi nye læreplaner i alle fag, og ny tilbudsstruktur på yrkesfag. 13 utdanningsprogram blir til 15. Stortinget har vedtatt ny overordnet del som beskriver hvilke verdier og prinsipper som skal prege opplæringen. Dette skoleåret skal vi forberede oss på å ta nye læreplaner og ny struktur i bruk på en god måte.

Dette er en viktig melding til alle som jobber i skoler og lærebedrifter. Dere gjør en fantastisk jobb. Elever, lærlinger og voksne kvalifiseres hvert år til videre studier og arbeid. Vi håper kvalitetsmeldingen 2019 får fram dette og samtidig peker på hvordan vi kan utvikle oss videre.

I kapittel 1 beskriver vi rammer, mål og verktøy for å gjøre skolen enda bedre. Vi presenterer sentrale fakta om videregående opplæring i kapittel 2. De tre satsingsområdene omtaler vi i kapitlene 3-5. I kapittel 6 beskriver vi hvordan vi skal jobbe for at den videregående opplæringen blir enda bedre. Til sist reflekterer vi over årets resultater og utfordringer som ligger foran oss.

God lesning!

Joar Loland
fylkesdirektør for opplæring

Sammendrag

De siste årene er det jobbet systematisk og godt med å forbedre læringsmiljø, læringsresultater og gjennomføring i videregående opplæring. Både nasjonale initiativ, våre egne satsingsområder og nullvisjonen har bidratt til å sette søkelys på hvor opplæringen kan forbedres. Systematisk arbeid med profesjonsutvikling på hver enkelt skole har bidratt til at personalet i større grad jobber sammen om å forbedre opplæringen, og vi ser resultater i form av bedre gjennomføring.

Det siste året har vi fått flere data som sier noe om hva som er viktig for å skape et godt læringsmiljø. Ung i Rogaland 2019 peker på at god psykisk helse henger sammen med et godt selvbilde. Undersøkelsen viser tydelig at skolen er en av de viktigste arenaene for å fremme et godt selvbilde hos elevene. Gode relasjoner er den viktigste enkeltfaktoren for å skape et godt selvbilde. Undersøkelsen Ung i Rogaland understreker hvor viktig det er å jobbe med skolemiljøet og relasjonene mellom elevene og mellom elev og lærer for å fremme god psykisk helse.

Vi ser en positiv utvikling når det gjelder vurderingsarbeid, særlig når det gjelder å involvere elevene mer i eget læringsarbeid. Det er viktig at elevenes erfaringer og opplevelse med vurdering vektlegges. Elever og lærere har felles ansvar for at dialogen fører til økt læring for elevene.

Økt gjennomføring står sentralt i kvalitetsarbeidet vårt og er ett av våre satsingsområder. Kvalitetsmeldingen viser at gjennomføringen i løpet av fem år har økt. Bare to fylker har bedre gjennomføring enn Rogaland for 2013-kullet.

Også skoleårgjennomføringen har økt for skoleåret 2018/2019. Forbedringen har i hovedsak funnet sted innenfor yrkesfag. Årsaken til at totalgjennomføringen har økt, er at færre slutter og færre får karakteren 1. Men det har vært en betydelig økning av andelen elever som ikke får karakter på grunn av manglende vurderingsgrunnlag, og økningen er størst på studieforberedende utdanningsprogram. Noe av årsaken kan være at fraværet har økt. Men andelen som ikke får vurdering på grunn av for høyt fravær, utgjør bare 29 prosent av det samlede antallet som ikke får vurdering.

Flere lærlinger hever lærekontrakten. Det tyder på at overgangen fra skole og ut i lærebedriftene fortsatt kan forbedres, og innsatsen på dette området bør økes. Vi vil arbeide videre med å forbedre oppfølgingen av elever fra Vg2 yrkesfag og lærlinger.

Det er et mål at flere skal få lære plass. Dette arbeidet lyktes vi bedre med i 2019 enn året før, mye på grunn av bedre tider i næringslivet. Framover vil vi konsentrere innsatsen om å redusere antallet som slutter mens de er i lære. Bedre informasjon til bedriftene om at det er hjelp å få når lærlinger har det vanskelig, er ett av grepene. Med bedre kunnskap om hvordan lærlinger kan få tettere oppfølging, blir det mulig å oppnå målsettingen om at flere skal gjennomføre læretida og bestå fagprøven.

Bedre gjennomføring til tross: Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at av kullet som startet i videregående opplæring i 2008, er det 1019 av 5858 som ikke har bestått videregående opplæring selv etter ti år. Det er et høyt antall unge mennesker som har møtt opp og deltatt i videregående opplæring, men som likevel ikke får vitnemål. Oppfølgingstjenesten har fått ansvar for å følge opp all ungdom under 25 år som ikke har bestått videregående opplæring. Det skal legges til rette for fleksible tiltak med tilpassede opplæringsløp for denne gruppen.

I tida framover skal det innføres nye læreplaner, ny struktur innenfor yrkesfagene og et nytt skoleadministrativt system. Med fagfornyelsen har Utdanningsdirektoratet (Udir) klare forventninger til skoler og skoleeiere. Skolen skal sørge for at elevenes læring og utvikling står i sentrum. De skal legge til rette for at elevene får medvirke i opplæringen og verdier og prinsipper i læreplanverket skal prege praksis.

Skoleeier har ansvar for at elevene får opplæring i tråd med læreplanverket og for at skolene har riktig kompetanse. I tillegg skal skoleeier stille nødvendige ressurser til disposisjon og sørge for rammebetingelser som gir skolene mulighet til å sette seg inn i og ta i bruk læreplanverket på en god måte.

Forbedringsarbeid i skolen krever at det arbeides over tid for å oppnå varige endringer. Satsingsområdene for videregående opplæring ble vedtatt for en fireårsperiode. Dette har gitt skolene nødvendig ro til å arbeide målrettet over tid. Fylkesrådmannen mener at dette har vært et positivt bidrag til den gode utviklingen vi har sett de siste årene. Forbedringsarbeid tar også tid i det daglige. Det er en utfordring å finne rom for grundige medvirkningsprosesser. For å lykkes med profesjonsutvikling er det en forutsetning at både skoleledere, tillitsvalgte og lærere opplever å ha tilstrekkelig handlingsrom i arbeidet sitt. Skolebesøkene viser forskjeller på flere områder, men fellestrekket er bred deltakelse i prosessene og en vilje til å skape utvikling.

Samtidig som nye, nasjonale føringer skal følges opp, skal vi bevare alt som er gjort av godt arbeid. Fylkesrådmannen mener at våre skoler og lærebedrifter er godt rustet til dette utviklingsarbeidet. De grepene som tas nasjonalt og regionalt, vil bidra til å støtte opp om fortsatt forbedringsarbeid i våre skoler og lærebedrifter, i tråd med nasjonale føringer og våre egne mål.

1. Rammer, mål og verktøy for god opplæring

Videregående opplæring har et omfattende samfunnsoppdrag. Opplæringen skal gi alle elever ferdigheter, kunnskap og holdninger som gjør dem i stand til å mestre eget liv, delta i arbeids- og samfunnslivet og ta vare på seg selv og andre i samfunnet.

Nasjonale og lokale rammer, mål og verktøy skal bidra til skoler og lærebedrifter blir enda bedre. Her presenterer vi kort de viktigste elementene.

De nasjonale politiske føringene er beskrevet i fire sektormål¹

- Alle har et godt og inkluderende læringsmiljø.
- Barn og unge som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensial.
- De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse.
- Alle lykkes i opplæringen og utdanningen.

Våre satsingsområder

Fra skoleåret 2017/2018 fikk Rogaland tre nye satsingsområder² for videregående opplæring:

1. Skoler og lærebedrifter skal jobbe for at alle elever, lærlinger og lære kandidater trives, opplever faglig mestring og har gode relasjoner til andre elever, kolleger, lærere og instruktører i et godt læringsmiljø.
2. Videregående opplæring i Rogaland skal ha god praksis for vurdering.
3. Videregående opplæring i Rogaland skal fremme et godt utbytte av opplæringen ved at:

¹ Kunnskapsdepartementet: Tildelingsbrev til Utdanningsdirektoratet for budsjettåret 2019
<https://www.udir.no/contentassets/d5087f761ce94de886cf2459129e010c/tildelingsbrev-til-utdanningsdirektoratet-2019.pdf>

² Fylkestingssak 30/17

- Skoler og lærebedrifter arbeider for at alle elever, lærlinger og lære kandidater har optimal sosial og faglig læring, gjennom blant annet tilgjengelighet for alle elever, lærlinger og lære kandidater.
- Skoler og lærebedrifter arbeider for at alle elever, lærlinger og lære kandidater skal gjennomføre og bestå.

Satsingsområdene ble vedtatt av fylkestinget, gjelder for 2017– 2021 og skal bidra til at vi når de nasjonale sektormålene.

Kvalitetskjennetegn

For å konkretisere målene for lærere og ledere er det utviklet *kvalitetskjennetegn* på god praksis. Her er noen eksempler:

Om læringsmiljø:

«Elevene er trygge og trives på skolen. De viser omtanke og respekt for hverandre i skolehverdagen.»

Om vurdering:

«Elevene vurderer jevnlig eget arbeid og egen utvikling i alle fag.»

Om utbytte av opplæringen:

«Elevene blir møtt med høye, tydelige og realistiske forventninger.»

Fra Kvalitetskjennetegn til satsingsområdene 2017-2021

Nullvisjonen: Alle skal fullføre

Ingen skal droppe ut av videregående skole i Rogaland. Det er vår nullvisjon, vedtatt av fylkestinget i budsjettbehandlingen i 2015, for å styrke arbeidet med satsingsområdene. Fylkestinget har vedtatt en egen tiltakspakke med tre hovedgrep mot frafall. For å oppfylle nullvisjonen bruker vi ressurser på

- tiltak for å utvikle gode, attraktive tilbud slik at alle elever som begynner på en yrkesfaglig opplæring får fullføre den utdanningen de har begynt på
- tiltak for at elever og lærlinger som ikke fullfører og består skoleår eller læretid får hente inn det de mangler i løpet av opplæringsstida
- tiltak for å styrke den psykiske helsa hos lærlinger og elever, og heve kompetansen i sektoren

Forsvarlig system

Etter loven skal alle skoleeiere ha et forsvarlig system som sikrer at vi oppfyller kravene i opplæringsloven. Det handler om ledelse, systemer for vurdering og

strategier for utvikling. Skoleeier står fritt til å utforme sitt eget system. Det forsvarlige systemet skal være egnet til å avdekke mangler og sikre riktige oppfølgingstiltak dersom kvalitetsvurderingene tyder på at lover og forskrifter ikke overholdes. Det overordnede målet for det nasjonale systemet for kvalitetsvurdering er å bidra til kvalitetsutvikling på alle nivåer i grunnsopplæringen og økt læringsutbytte for den enkelte elev.³ Kvalitetsmeldingen inngår i vårt forsvarlige system.

Rammeverk for opplæring i Rogaland

Våren 2018 fikk vi et felles *rammeverk for videregående opplæring i Rogaland*.⁴ Rammeverket, som ble vedtatt av opplæringsutvalget, er en felles pedagogisk plattform. Med rammeverket utdyper vi kvalitetskjennetegnene for satsingsområdene. Rammeverket skal støtte opp om det løpende kvalitetsarbeidet i skolen, både det pedagogiske og det organisatoriske. Det skal være til hjelp når mål og føringer skal konkretiseres og omsettes til praksis på den enkelte skole.

Rammeverket har blitt til i et bredt samarbeid mellom opplæringsavdelingen, fagforeninger og skolene. Det er digitalt og inkluderer tilgang til lovverk, planer og styringsdokumenter. Med det nye rammeverket har vi fått en samlet beskrivelse av vårt forsvarlige system, som sikrer at vi følger lover og regler for skoledrift, undervisning og kvalitet.

Fagfornyelsen

På nasjonalt nivå arbeides det med å fornye alle læreplanene i grunnskolen og videregående opplæring. I grunnskolen, de gjennomgående fagene og i fagene på studieforberedende i videregående beholdes dagens fag, men innholdet i fagene skal bli nytt. Innenfor yrkesfag blir noen av utdanningsprogrammene nye, og noen fag slås sammen.⁵

Ny overordnet del med verdier og prinsipper for grunnsopplæringen

I 2017 fastsatte Regjeringen en *ny Overordnet del: Verdier og prinsipper for grunnsopplæring*.⁶ Det nye, lovfestede dokumentet kalles også «skolens nye grunnlov». Denne delen av læreplanverket er grunnlaget for skolens samfunnsoppdrag, og tar utgangspunkt i formålsparagrafen i opplæringsloven. Det skal ligge til grunn for det elevene skal lære, og for deres utvikling og dannelse. Respekt for menneskeverdet, oppslutning om demokratiet, åpenhet i møte med et mangfoldig samfunn, glede ved naturen og ved egen nysgjerrighet og evne til å skape er de sentrale verdiene som skal prege læreplaner og undervisning. Ny overordnet del skal erstatte den tidligere

³ For mer informasjon, se veileder om Kravet til skoleeiers «forsvarlige system» i henhold til opplæringslovens § 13-10

https://www.udir.no/globalassets/upload/tilsyn/5/veileder_forsvarlig_system.pdf

⁴ Rammeverk for opplæring OU-sak 21/18

⁵ Les mer om fagfornyelsen her: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/nye-lareplaner-i-skolen/>

⁶ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/overordnet-del/>

generell del av læreplanen og trer i kraft samtidig med de nye læreplanene ved skolestart i 2020.

Nye læreplaner fra høsten 2020

Flere fag blir mer praktiske og utforskende i de nye læreplanene som gjelder fra 2020. De nye læreplanene skal gi elevene et bedre grunnlag for å reflektere, være kritiske, skapende, utforskende og kreative. Innføringen av de nye læreplanene innebærer et verdiløft i skolen. Verdigrunnlaget i opplæringen, som respekt for mennesker og natur, verdsettelse av mangfold og likeverd kommer tydeligere frem i de enkelte fagene.

Kunnskapsdepartementet fastsetter de nye læreplanene høsten 2019, og de vil bli tatt i bruk i skolen fra høsten 2020. Da blir 13 utdanningsprogram til 15.

Hvorfor fornyes fagene?

1. Det elevene og lærlingene lærer skal være relevant. Samfunnet og arbeidslivet endrer seg med ny teknologi, ny kunnskap og nye utfordringer. Vi trenger barn og unge som reflekterer, er kritiske, utforskende og kreative.
2. Elevene og lærlingene skal få mer tid til dybdelæring. Mange av læreplanene har vært for omfattende. For å legge gode rammer for dybdelæring, kan vi ikke bare fylle på med nytt innhold. Vi må gjøre tydelige prioriteringer.
3. Det skal bli bedre sammenheng i og mellom fagene, og de forskjellige delene av læreplanverket skal henge bedre sammen.

Kilde: Udir.no

Til sammen utgjør disse to grepene – nye læreplaner og overordnet del med verdier og prinsipper for grunnopplæring - fagfornyelsen.⁷ Denne fagfornyelsen blir den største justeringen av skolens innhold og struktur siden Kunnskapsløftet i 2006.

Verktøy for å nå målene

I tillegg til vårt felles rammeverk for opplæring, er det to grep eller verktøy som står sentralt for å nå Rogalandsskolens mål: profesjonsutvikling og kompetansebygging. Det første er knyttet til å utvikle god felles praksis og samarbeide mer og bedre om

⁷ Les mer om fagfornyelsen: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/>

elever og undervisning. Det andre handler om å styrke elevenes motivasjon og læring ved å øke lærernes kompetanse gjennom etter- og videreutdanning.

Felles organisasjonskultur betyr mye

Norsk og internasjonal forskning viser at kollektiv kompetanse og organisasjonskultur er avgjørende for læringsutbytte og motivasjon for å fullføre videregående opplæring. Stortinget har sluttet seg til dette gjennom St. mld. 28 (2015-2016) Fag- fordypning – forståelse – en fornying av Kunnskapsløftet.

Hva legger vi i begrepene profesjonsfellesskap og profesjonsutvikling?

Med profesjonsfellesskap tenker vi på alle skolens ansatte som bidrar i å utvikle en praksis som fremmer læring og utvikling. Når vi jobber med profesjonsutvikling, legger vi vekt på å bygge en felles faglig kunnskapsbase og etablere felles normer og standarder. Det handler om å utvikle felles praksis og god undervisning, og ellers bidra aktivt i å utvikle skolen. Arbeidet kjennetegnes av god ledelse, samhold og trygge relasjoner, respekt, tillit og raushet. Lærere, fagforeninger og skoleledelse samarbeider om å styrke og utvikle det profesjonelle læringsfellesskapet.

Når lærere og øvrige ansatte tar felles ansvar for elevene, samarbeider om felles skolekultur og god undervisning, bidrar det til et godt læringsmiljø der elevene lærer mer. Les mer om hvordan vi jobber med profesjonsutvikling i kapittel 6.

Kompetansebygging: etter- og videreutdanning for lærere

«Lærerløftet - på lag for kunnskapsskolen» beskriver den nasjonale satsingen på kunnskapsskolen. Målsettingene er

- faglig sterke lærere
- læring og lagbygging (profesjonsutvikling)
- flere karriereveier for lærere
- en mer attraktiv lærerutdanning

Målsettingene skal nås med to nasjonale strategier; Kompetanse for kvalitet - strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere⁸ og Yrkesfaglererløftet.⁹

Kompetanse for kvalitet gjelder til 2025 og har som mål å styrke elevenes læring og motivasjon ved å øke lærernes faglige, fagdidaktiske og pedagogiske kompetanse.

⁸ <https://www.udir.no/arkivmappe/etter-og-videreutdanning/artikler-videreutdanning/strategien-kompetanse-for-kvalitet/>

⁹ <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/nasjonale-satsinger/yrkesfaglarerloftet/>

Yrkesfaglærerløftet er en satsing på framtidens fagarbeidere gjennom en pakke etter- og videreutdanningstilbud for yrkesfaglærere.

Rogaland fylkeskommunes strategiplan for etter- og videreutdanning: *Kompetanse og kapasitetsbygging frem mot 2025*, bygger på de nasjonale føringene. Som en forberedelse til og støtte i implementeringen av Fagfornyelsen, skal alle fylkeskommuner fra høsten 2019 delta i *desentralisert ordning – lokal kompetanseutvikling*. Du kan lese mer om kompetansebygging i kapittel 6.

Sentrale opplæringssaker i 2018/2019

Flere av temaene som blir belyst i kvalitetsmeldingen er presentert og drøftet i egne politiske saker skoleåret 2018/2019. Dette gjelder spesielt følgende saker fra opplæringutvalget (OU) og fylkestinget (FT):

Sak	Tittel
OU 39/18 - FT 149/18	Nasjonal digital læringsarena (NDLA) reforhandling
OU 40/18	Orientering om oppfølging av fylkesmannens tilsyn med spesialundervisning
OU 43/18 - FT 106/18	Entreprenørskap i videregående opplæring
OU 44/18 - FT 107/18	Strategisk plan - nettskolen Rogaland 2018
OU 45/18 - FT 105/18	Rutiner for vikarregistrering
OU 46/18	Forsøk med kombinasjonsklasser som samarbeidsmodell mellom Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune
OU 58/18 - FT 146/18	Kvalifiseringssenter - Rogaland
OU 59/18 - FT 148/18	Gratis skolefrokost for elever ved fylkeskommunale videregående skoler i Rogaland
OU 62/18	Orientering om arbeidet med opplæringsloven kapittel 9a
OU 66/18 – FT 153/18	Årsrapport elev- og lærlingombudet 2017/2018
OU 67/18 – FT 152/18	Årsrapport for mobbeombudet i Rogaland skoleåret 2017/18
OU 3/19 – FT 06/19	Status - nullvisjon mot selvmord, en selvmordsforebyggende satsning
OU 5/19	Skolebidragsindikatorer - informasjon om resultatene for Rogaland fylkeskommune
OU 13/19	Hvordan senke terskelen for å melde fra om mobbing
OU 15/19	Forlengelse og utvidelse av forsøket uten karakter i orden og adferd
OU 28/19 - FT 51/19	Skolebruksplan 2019 – statusrapport
OU 29/19	Strategiplan for IKT og skolebibliotek – status
OU 31/19 – FT 54/19	Sommerskole for elever som har fått «ikke vurdering» - vurdering av tilbud
OU 36/19	Hva kvalifiserer som «politisk fravær» i videregående skole?
OU 37/19 - FT 53/19	Nytt ordensreglement

FT 139/19 Budsjettsak verbalpunkt	KOMPETANSE FOR KVALITET: Det må sikres at lærere som har påbegynt studier med UDIRs ordninger for videreutdanning får fullføre studiene sine
FT 139/19 Budsjettsak verbalpunkt	KONTAKTLÆRER: Kontaktlærere må ha nok tid til å følge opp elevene og skal derfor ikke ha mer enn 15 elever

2. Opplæring i korte trekk

Opplæring er den største enkeltposten i fylkeskommunens budsjett. I 2019 går 2,8 milliarder kroner til opplæring.

Rogaland fylkeskommune er landets tredje største skoleeier målt etter antall elever, lærlinger og lære kandidater. Vi har

- 25 videregående skoler og to skolesentre
- 17 400 elever og 4 900 lærlinger i skoleåret 2018/2019
- 2273 lærere, 207 ledere og 720 andre ansatte
- et budsjett i 2019 på 2 802 millioner kroner
- 329 frittstående lærebedrifter fordelt på 83 fag
- 2269 medlemsbedrifter tilknyttet et opplæringskontor (totalt 42) i 115 lærefag, fordelt på 8 utdanningsprogram

Hva om du ikke kan følge undervisningen i vanlig skole?

Skolesentrene Møllehagen og Hollenderhaugen tilbyr undervisning for ungdom og voksne som av ulike årsaker ikke kan delta i opplæring i ordinære videregående skoler. Opplæring for ungdom ved barneverns- og helseinstitusjoner er også lagt til de to skolesentrene.

Kvalifiseringssenteret er et nytt tilbud fra skoleåret 2019/2020 for ungdom som faller ut av det ordinære opplæringstilbudet.

Stabile elev-, lærling- og lærertall

Antallet elever i videregående opplæring i Rogaland har blitt redusert med 185 fra 2017/2018 til 2018/2019. Antallet lærlinger har økt med 149, noe som kan tilskrives en bedre situasjon i næringslivet.

I tillegg er det 71 elever i Vg3 fagopplæring i skole. Dette er søkere med opplæringsrett til læreplass som ikke har fått læreplass.¹⁰

Det er 3500 ansatte i Rogaland fylkeskommune som jobber innenfor videregående opplæring. I tillegg kommer faglige ledere og instruktører i 2.500 lærebedrifter.

Skoleåret 2018/2019 gikk 1773 elever i private videregående skoler. Det utgjør ni prosent av elevtallet, og andelen har vært stabil de siste årene.

Tabellen under viser utviklingen i antallet elever, lærlinger og lærere i videregående opplæring de siste årene.

Tabell 2.1 Elever, lærlinger og lærere i Rogaland, utvikling fra 2014/2015 til 2018/2019.
Kilde: SSB

	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/2018	2018/2019
Elever ved fylkeskommunale vgs	16 362	16 887	17 546	17 591	17 374
Elever i vgs (offentlige og private)	18 170	18 657	19 337	19 371	19 147
Lærlinger med læreplass i Rogaland	5 504	5 149	4 627	4 711	4 860
Lærekandidater i Rogaland	116	89	75	88	90
Elever i Vg3 fagopplæring i skole	-	-	154	112	71
Antall lærere	2 228	2 297	2 338	2 378	2 320
Lærerårsverk	2 043	2 127	2 176	2 202	2 204

Elevtallet inkluderer også elever i innføringsklasser¹¹, voksne og fagskolestudenter. Uten disse er antallet cirka 16 600.

¹⁰ 71 er antallet som er rapportert til SSB. Tall fra egne systemer viser at 131 takket ja til Vg3 fagopplæring i skole. Men fram til oppstart i oktober fikk noen læreplass, skoleplass eller endret mening, så 85 personer startet.

¹¹ Minoritetsspråklige elever som ikke har tilstrekkelige norskkunnskaper til å følge ordinær undervisning vil ha rett til norskopplæring. Denne opplæringen foregår i innføringsklasser, og elevene bruker ikke av retten til videregående opplæring.

Videregående opplæring i fengsel

Rogaland fylkeskommune har ansvar for både grunnskoleopplæring og videregående opplæring innenfor kriminalomsorgen. I 2018 fikk tilsammen 420 innsatte opplæring på videregående nivå; 21 elever i Haugesund fengsel, 129 i Stavanger fengsel, 212 i Åna fengsel og 58 elever i Sandeid fengsel. Alle landets fengsler har en økning fra 2017 til 2018 i antallet elever som deltar i fengselsundervisning, og i Rogaland økte antallet totalt fra 320 til 420.

Flere tar fagprøve

Det avlegges rundt 3 500 fagprøver i Rogaland hvert år. De fleste prøvene skjer etter ordinær læretid. En høy andel tar også fagprøven som praksiskandidat. Du kan ta prøven som praksiskandidat hvis du har dokumentert minst 25% lengre relevant praksis enn vanlig læretid i videregående opplæring (vanligvis fem år) og bestått teorieksamen for praksiskandidater. I 2018 ble en tredjedel av alle fagprøver i Rogaland avlagt av praksiskandidater, og det er en økning på 12 prosent fra året før.

Praksiskandidatordningen er en viktig kvalifiseringsvei for voksne. Forskning viser at flertallet av dem som avlegger prøve som praksiskandidat, ikke har gjennomført videregående opplæring tidligere.

Fra 2017 til 2018 var det også en økning i antallet fag- og svenneprøver avlagt av elever. Disse har ikke hatt ordinær læretid som lærlinger. De fleste har deltatt i Vg3 fagopplæring i skole. Andelen som avlegger prøve etter å ha vært lærekandidater, er lav i Rogaland. Lærekandidater har mål om å ta et kompetansebevis. Kompetansebeviset er mindre omfattende enn fag- eller svennebrev. Dette vil vi omtale nærmere i kapittel 5.

Tabell 2.2 Antall fag/svenneprøver avlagt 2014-2018 fordelt på kandidattype. Kilde: Vigo

	2014	2015	2016	2017	2018	Endring 17 til 18
Elev	32	3	105	149	171	15%
Lærekandidat	44	48	35	30	28	-7%
Lærling	2 431	2 544	2 376	2 140	2 096	-2%
Praksiskandidat	974	974	1 055	993	1 109	12%
Totalt	3 481	3 569	3 571	3 312	3 404	3%

Kostnadseffektiv drift

I økonomiplan 2019 – 2022 presenteres en grundig analyse av ressursbruken innen videregående opplæring. Tall fra KOSTRA¹² viser at Rogaland driver opplæringssektoren rimelig i forhold til mange andre fylker. I 2018 er kostnaden for en elevplass i Rogaland 9200 kroner under landsgjennomsnittet. Det skyldes først og fremst at Rogaland har mange store skoler, og at klassene i all hovedsak er fylt opp. Kostnaden per lærling i Rogaland ligger omtrent på nasjonalt nivå. Rogaland har vesentlig lavere frie inntekter enn landsgjennomsnittet. Derfor er det nødvendig å drive kostnadseffektivt. Den årlige budsjettsaken beskriver økonomien mer detaljert.

Vikartimer

Fylkestinget vedtok i sak 105/18 å be om en årlig tilbakemelding i kvalitetsmeldingen på bruk av vikarer. Registreringen for skoleåret 2018/2019 ble avsluttet 1. november. Rapporteringen for skoleåret 2018/2019 er basert på data fra elleve skoler. På bakgrunn av tallene fram til 1. november er omfanget av timer uten fagets planlagte lærer («vikartimer») i skoleåret 2018/2019 estimert til i gjennomsnitt 2,9 prosent av det totale antall undervisningstimer. Skoleåret før var gjennomsnittet tre prosent. I skoleåret 2018/2019 ble det satt inn kvalifisert vikar i 74 prosent av vikartimene, mot 72 prosent av tilfellene året før.

Rapporteringen viser at det kan være vanskelig å skaffe kvalifisert vikar ved nyoppstått behov. De gangene det ikke ble satt inn kvalifisert vikar var grunnen oftest at kvalifisert vikar ikke var tilgjengelig. Løsningen når det ikke ble satt inn kvalifisert vikar, var oftest læringsoppdrag uten tilsyn. Den nest mest brukte løsningen var læringsoppdrag med tilsyn.

Flere tar privatisteksamen

Kalenderåret 2018 ble det arrangert 13 800 privatisteksamener. Dette er en økning på 200 eksamener i forhold til 2017 og på nivå med det som var estimert. Våren 2018 ble det arrangert 8 000 eksamener, og høsten 2018 ble det arrangert 5800 eksamener.

De fleste som tar privatisteksamen ønsker å forbedre karakterene for å komme inn på et bestemt studium, formalisere realkompetanse, få studiekompetanse eller fordi de vil skifte yrke. Vi ser at flere med studiekompetanse og høyere utdanning velger yrkesutdanning selv om de allerede har en høyere utdanning.

Vi ser en stor økning i antall kandidater innenfor helse- og oppvekstfag. Det gjelder spesielt innenfor helsearbeiderfaget (Prosjekt Menn i helse) og helsesekretærutdanning. Vi ser også en mindre økning i oljerelaterte fag som elektrofag, stillasbygger og brønntechnik.

¹² KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner, bydeler og fylkeskommuner.

Ny sjanse med gratis eksamen

Som et tiltak i nullvisjonen fikk 70 personer som manglet inntil tre fag for å få vitnemål, tilbud om gratis privatisteksamen våren 2019. 36 kandidater takket ja til privatisteksamen, men bare 6 av disse bestod og fikk vitnemål. Resultatene har vært mer positive tidligere år. I fjor bestod 16 av 36.

Nettskolen videreutvikles

Nettskolen Rogaland (NR) ble etablert i 2006 for å tilby elevene ved distriktsskolene et like bredt opplæringstilbud som det elever ved de bynære skolene har. Nettskolen i Rogaland har utviklet seg fra å være en nettskole for fire distriktsskoler til en nettskole for alle videregående skoler i Rogaland.

Skoleåret 2018/2019 fikk 334 elever fra 19 skoler opplæring i 16 programfag. Rundt halvparten av disse elevene var fra distriktsskolene. I tillegg har Nettskolen tre andre tilbud:

- Nettbaserte intensivkurs (høstskolen og vårskolen) til elever som har fått karakteren 1 i standpunkt eller til eksamen, eller som ikke har fått vurdering. 350 elever benyttet seg av tilbudet høsten 2018.
- Nettundervisning til elever som av ulike grunner ikke kan møte på skolen. Omtrent 30 elever har benyttet seg av denne ordningen siden 2015.
- Høsten 2018 startet nettundervisning innenfor voksenopplæring (generell studiekompetanse). Totalt 90 voksne benyttet tilbudet.

Totalt ga Nettskolen Rogaland undervisning til 750 – 800 elever skoleåret 2018/2019. Brukerundersøkelser viser stor grad av tilfredshet med nettskolens tilbud.

Digitalt klasserom

Høsten 2018 startet Nettskolen Rogaland med Adobe Connect, en samhandlingsløsning i et virtuelt/digitalt klasserom. Her gjennomføres fagsamtaler mellom lærer og elev og hele klassen kan møtes i det digitale klasserommet. Uavhengig av bosted kan den enkelte elev koble seg opp til det digitale klasserommet via en nettlens. Alt de trenger er hodetelefoner med mikrofon og en god internettilkobling.

Lavere søking til voksenopplæringen – men mer opplæring

Videregående opplæring er nøkkelen til arbeidsliv eller videre studier også for mange voksne. Omstilling i arbeidslivet og kravet om formell kompetanse krever at vi stadig forbedrer vårt tilbud til denne gruppen. Retten til videregående opplæring for voksne har blitt utvidet flere ganger siden den ble innført i 2000. De siste utvidelsene kom i 2014 da voksne fikk rett til et fjerde påbyggingsår, og i 2017 da voksne med utdanning fra utlandet fikk rett til videregående opplæring hvis utdanningen deres ikke ble godkjent som studie- eller yrkeskompetanse i Norge.

Utvidelse av retten, økt innvandring og økt arbeidsledighet førte til en økning i antall søkere til videregående opplæring for voksne i årene fra 2013 til 2017. Fra 2017 til 2018 gikk søkertallet ned med ca. fem prosent. Tall fra perioden januar til august 2019 sammenlignet med samme periode i 2018 viser en nedgang i søkertallet på cirka 10 prosent. Nedgangen henger trolig sammen med redusert innvandring og økt sysselsetting.

Selv om antallet søkere gikk ned, økte antall kandidater under opplæring med 14 prosent fra 2017 til 2018. Det skyldes at flere av kandidatene bruker lenger tid på å fullføre opplæringen. Tall fra perioden januar til august 2019 viser også en økning i antall kandidater under opplæring, sammenlignet med samme periode i 2018. Flere voksne enn tidligere har også behov for lære plass. I 2018 var det 2 709 deltakere på kurs i regi av voksenopplæringen. Opplæring tilpasset voksne blir gitt av de tre voksenopplæringsentrene som ble opprettet i 2018.

Det legges fram en egen sak om voksenopplæring våren 2020 der status når det gjelder læringsresultater og læringsmiljø presenteres mer detaljert.

Behov for fleksibilitet

Mange voksne elever har forpliktelser knyttet til familie og arbeid. Da kan det være nødvendig å ta ut opplæringsretten over tid. Derfor er opplæringen organisert slik at en kan ta ett fag om gangen. En økende andel voksne har minoritetsbakgrunn og mangler kunnskap i norsk og engelsk. Opplæringen tilpasses derfor også ulike kunnskapsnivå. Deltakerne tilbys opplæring både på kveldstid, dagtid og på nett. Dette stiller større krav til skolens evne til fleksibilitet og administrativ tilrettelegging.

Karriereveiledning for elever og unge voksne

Årlig deltar om lag 11 500 elever i ungdomskolene på utprøving på videregående skoler i Rogaland i faget «utdanningsvalg». Rundt 80 prosent av elevene svarer at de er godt eller meget godt fornøyd med utprøvingene. Det kommer fram i den årlige

evalueringen. Karrieresenter Rogaland administrerer ordningen i samarbeid med kommunene, og de formidler elever til utprøvningsplasser innen alle våre 13 utdanningsprogram.

Karrieresenteret prioriterer veiledning til de mellom 19 og 30 år som ikke har fullført videregående opplæring, de som har falt ut av arbeidslivet og er under oppfølging av NAV, samt minoritetsspråklige flyktninger. Karrieresenterets individuelle veiledninger ble redusert med 24 prosent i 2018, fra 1 946 i 2017 til 1 472 i 2018, etter å ha økt med 52 prosent fra 2016 til 2017. Samtidig har senteret holdt flere kurs for veiledere i NAV og flyktningetjeneste, og de har gjennomført gruppeveiledninger for deltakere i voksenopplæring og læringssentre. Antall registreringer av individuelle karriereveiledninger er noe redusert i 2018, sammenlignet med året før, blant annet fordi senteret har lagt mer vekt på kurs og gruppeveiledninger. Uforutsette hendelser førte dessuten til at en del av de individuelle veiledningene ikke ble registrert i rapporteringssystemet.

Dette er karrieresenteret

Karrieresenter Rogaland har kontor i Haugesund, Bryne og Stavanger. Her tilbys profesjonell karriereveiledning til alle over 19 år. Karrieresenteret har kurs for veiledere i NAV og flyktningeseksjoner i kommunene. De arrangerer utdanningsmesse for minoritetsspråklige elever i midtfylket og sørfylket, samt utdanningsmesse og informasjonsmøter for vgs-elever i nordfylket. Karrieresenteret er med i regionale og lokale nettverk og har ansvar for faglige treffpunkt for rådgivere i videregående skoler og grunnskoler.

Sterkere satsing på entreprenørskap

Entreprenørskap er både en aktivitet og en undervisningsmetode. Gjennom en dynamisk og sosial prosess identifiserer elevene muligheter og omformer ideer til praktisk og målrettet aktivitet. Mest kjent er kanskje ungdomsbedrifter.

En ny plan; Veikart for entreprenørskap¹³ skal bidra til å styrke skolenes arbeid på feltet. Planen gjelder fra 2019-2022 og har tre satsingsområder: forankring, aktivitet og kompetanse. For å sikre god forankring hos skoleeier ble det etablert et entreprenørskapsforum høsten 2018. Her deltar alle skolene som jobber med entreprenørskap i samarbeid med Ungt entreprenørskap. Forumet skal bidra til å koordinere aktiviteter, dele erfaringer og bygge nettverk.

¹³ Vedtatt i Opplæringsutvalget 16.10.2018.

Aktiviteter i skoleåret 2018/19 og mål for 2019/20:

Program	2017/2018	2018/2019	2019/2020 (målsetning)
Ungdomsbedrift	563	740*	835*
Innovasjonscamp	411	459	500
Sjef i eget liv	0	387	1 000

*Inkluderer elever fra privatskoler

Økt kompetanse i entreprenørskap

Den nye planen legger vekt på å heve kompetansen hos de som skal arbeide med entreprenørskap.

- Våren 2019 deltok 30 lærere på kurs i Ungdomsbedrift og innovasjonscamp.
- Flere kurs og nettverkssamlinger arrangeres skoleåret 2019/2020.
- 17 lærere fra Rogaland har fått plass på videreutdanning ved Universitetet i Agder høsten 2019. Faget «Entreprenørskap og tverrfaglig undervisning» gir 10 studiepoeng.

Ungt entreprenørskap

Ungt entreprenørskap er en ideell organisasjon som støtter opp om arbeidet med entreprenørskap i skolen. Hovedaktiviteter er ungdomsbedrift (UB) Innovasjonscamp (IC) og Sjef i eget liv.

UB: En ungdomsbedrift er en reell bedriftsetablering i trygge rammer der elevene lærer å starte, drive og utvikle en virksomhet gjennom et helt skoleår. Det inkluderer idéutvikling, produksjon, markedsføring og salg.

IC: Et program med vekt på kreativitet og nyskaping. Elevene får i oppdrag å løse et reelt oppdrag. Programmet kan vare fra noen timer til flere dager.

Sjef i eget liv: Her utfordres elevene når det gjelder konsekvenser av egne valg, personlig økonomi og muligheten for en gang å kunne kjøpe seg egen bolig.

3. Et godt læringsmiljø

Et godt og inkluderende læringsmiljø fremmer elevenes læring. Det legger grunnlaget for at elevene kan bli trygge, kreative og selvstendige.¹⁴

Et godt læringsmiljø er et av våre tre satsingsområder. Et godt læringsmiljø kjennetegnes av

- gode relasjoner mellom elever og lærere
- gode relasjoner og kultur for læring blant elevene
- god klasseledelse

I et godt læringsmiljø er elevene og lærlingene trygge og trives. De viser omtanke og respekt for hverandre. Lærerne og instruktørene gir elevene motivasjon og tro på egne muligheter. Elevene og lærlingene kjenner sine plikter og rettigheter og tar medansvar for læringsmiljø og arbeidsmiljø. Skolen har gode rutiner for elevdemokrati der elevene har innflytelse i skolehverdagen.

Personalet har en omforent praksis for god klasseledelse. Vesentlige utfordringer tas opp med ledelsen. Elevene opplever et trygt og inkluderende læringsfellesskap med faglig mestring og læringsglede¹⁵

Det blir stadig bedre dokumentert at tilrettelegging av læringsmiljøet kan spille en viktig rolle for å forebygge psykiske vansker og ivareta elever som strever psykisk. En trygg og tillitsfull relasjon til læreren er avgjørende for å dempe skolerelatert stress. Resultater fra en studie basert på elever fra sju videregående skoler i Rogaland, viser at det å kunne medvirke og oppleve emosjonell støtte fra lærerne reduserer elevenes opplevelse av stress.¹⁶ Studien, kalt «Se videre-prosjektet», viser også at det er mulig å ha et høyt læringstrykk med høye forventninger uten at det fører til økt stress blant elevene. Det krever at læringsmiljøet er preget av et mestringsklima framfor et prestasjonsbasert klima. I et mestringsklima verdsettes innsats, og elevenes utforsking og forståelse av lærestoffet blir høyt prioritert. Dersom kulturen er preget av at prestasjoner blir høyt verdsatt, gjerne i sammenligning med andres prestasjoner og at

¹⁴ Utdanningsdirektoratet: Hva er et godt læringsmiljø <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/psykososialt-miljo/hva-er-et-godt-laringsmiljo/>

¹⁵ Fra Rammeverk for opplæring. Kvalitetskennetegn for læringsmiljø (forkortet)

¹⁶ Tvedt, Maren Stabel og Edvin Bru 2019: Et motivasjonsfremmende og stressdempende læringsmiljø. I Bru, Edvin og Pål Roland (red) 2019: Stress og mestring i skolen. Fagbokforlaget.

de best presterende elevene får mest oppmerksomhet, snakker vi om et prestasjonsklima.

I Se videre-prosjektet viser forskerne at majoriteten av elevene fra de sju skolene i Rogaland (64 prosent) opplevde sterkere mestringsklima enn prestasjonsklima. Men blant dem som opplevde at et prestasjonsklima dominerte, oppga drøyt 40 prosent svær stor belastning knyttet til å grue seg til presentasjoner og prøver. Forskerne framhever at elevers motivasjon for læring kan svekkes eller falle bort dersom de ikke føler at arbeidet deres blir verdsatt. Det betyr at lærernes arbeid med læringsmiljøet har stor betydning for elevens trivsel og læring.

Læringsmiljøet for elever og lærlinger kartlegges årlig gjennom to undersøkelser - elevundersøkelsen og lærlingundersøkelsen.

Lærlingundersøkelsen

Lærlingundersøkelsen hadde noe lavere oppslutning enn tidligere. Her svarte 55 prosent, 9 prosentpoeng lavere enn i fjor og på linje med landsgjennomsnittet. Dette er hovedfunnene fra lærlingundersøkelsen høsten 2018:

- Lærlingene er fornøyde med det de lærer i bedriften.
- De opplever høy grad av trivsel
- De fleste vil anbefale sin bedrift til andre som søker læreplass
- Det er mindre mobbing av lærlinger i Rogaland enn i resten av landet, men 3,7 prosent er utsatt for dette.

På grunn av en omlegging av lærlingundersøkelsen, kan vi ikke sammenligne indikatorene med tidligere år.

Tabell 3.1: Lærlingundersøkelsen. Gjennomsnittlig skåre på hovedindikatorene fra lærlingundersøkelsen 2018/2019 sammenlignet med resultatene for alle fylker. Kilde H&H

	Rogaland	Landet
Yrkesfaglig fordypning (YFF)	3,9	3,9
Opplæring i skole som forberedelse til opplæring i arbeidslivet	3,7	3,7
Motivasjon	4,1	4,1
Trivsel	4,3	4,3
Helse, miljø og sikkerhet (HMS)	4,0	3,9
Læreplan	3,9	3,9
Medvirkning, veiledning og egenvurdering	3,9	3,9
Halvårsvurdering	4,1	4,1
Fagprøve	3,7	3,7
Andel lærlinger som blir mobbet på arbeidsplassen	3,7	4,1

Elevundersøkelsen viser økt trivsel

Et stort flertall av elevene svarer på den årlige elevundersøkelsen. Høsten 2018 svarte 87,7 prosent. Dette er hovedresultatene:

- Læringsmiljøet er jevnt over godt, og det er små endringer fra tidligere år.
- Rogaland er på linje med resten av landet.
- Trivsel og motivasjon øker *litt* fra året før.
- Flere elever opplever at det er felles regler på skolen.
- Svarene viser små kjønnsforskjeller og forskjeller trinnene imellom, men guttene opplever generelt læringsmiljøet som litt bedre enn jentene.
- Når det gjelder mobbing, sier flere gutter enn jenter at de har opplevd å bli mobbet.

Tabell 3.2: Elevundersøkelsen. Gjennomsnittlig skåre på hovedindikatorene fra elevundersøkelsen 2018/2019 sammenlignet med resultatene for Rogaland i 2017/2018 og resultatene for 2018/2019 i alle fylker. Kilde: H&H

	18/19	17/18	Alle fylker 18/19
Motivasjon	3,7	3,6	3,7
Mestring	4,0	4,0	4,0
Trivsel	4,3	4,2	4,2
Støtte fra lærerne	4,1	4,1	4,1
Felles regler	4,2	4,0	4,2
Læringskultur	4,0	3,9	3,9
Vurdering for læring	3,5	3,4	3,4
Utdanning og yrkesveiledning	3,7	3,7	3,7
Støtte hjemmefra	3,9	3,9	3,9
Faglig utfordring	4,4	4,4	4,4
Elevdemokrati og medvirkning	3,5	3,5	3,5
Innsats	3,9	3,8	3,9
Relevant opplæring	3,6	3,6	3,6
Variert opplæring	3,8	3,8	3,7
Praktisk opplæring	3,4	3,3	3,3
Andel elever som har blitt mobbet på skolen (%)	3,2	4,2	4,1

Gode relasjoner bidrar til god psykisk helse

Se videre-prosjektet viser at relasjonen mellom lærer og elev er en bærebjelke for læringsarbeidet og for elevenes trivsel. Samspillet med læreren er viktig for å gi elevene struktur og retning på læringsarbeidet, og for å stimulere deres tro på egen evne til å mestre læringsoppgavene.

I 2019 ble Ungdataundersøkelsen gjennomført i alle våre videregående skoler. Undersøkelsen gjennomføres hvert tredje år. Ungdataundersøkelsen inneholder spørsmål om et bredt spekter av ungdommenes liv, inkludert spørsmål om skole. Analyser viser at det som betyr mest for elevenes trivsel på skolen, er at elevene opplever at lærerne bryr seg om dem, at elevene føler at de passer inn på skolen og har gode relasjoner. Hvis du trives på skolen, gruer du deg i liten grad til å gå på skolen.

Det har vært en økning i andelen elever som kjeder seg på skolen. Undersøkelsen Ung i Rogaland viser at ni av ti elever opplever at lærerne deres bryr seg om dem. Samtidig sier to tredjedeler at de kjeder seg på skolen. Andelen som kjeder seg, har økt med ti prosentpoeng de siste tre årene.

Analysene viser at det å kjede seg har liten sammenheng med trivsel på skolen. Derimot viser Se videre-prosjektet at det å oppleve mye skolerelatert stress hos mange elever kan lede til en opplevelse av kjedsomhet.

En masteroppgave¹⁷ basert på datamaterialet fra Se videre-prosjektet viser at den enkeltfaktoren som påvirket kjedsomhet mest var i hvilken grad elevene opplevde å få emosjonell støtte fra læreren.

Tabell 3.3 Prosentandel på Vg1 i Rogaland som er enig i følgende utsagn om skolen. Kilde: Ung i Rogaland 2019.

	2016	2019
Jeg trives på skolen	93	93
Lærerne mine bryr seg om meg	90	89
Jeg føler jeg passer inn blant elevene på skolen	87	86
Jeg kjeder meg på skolen	56	66
Jeg gruer meg til å gå på skolen	22	22

KoRus vest¹⁸ har analysert svarene fra ungdommene i Rogaland, og de finner at selvbilde er den viktigste faktoren for å ha god psykisk helse. Av dem som trives i skolen, har 78 prosent et godt selvbilde. Av dem som ikke trives i skolen, har 71 prosent et dårlig selvbilde. Fordi selvbildet er tett koplet til relasjoner, er det jobbing med relasjoner i skolen som i størst grad kan bidra til å styrke den psykiske helsen blant ungdommene.

Ungdataundersøkelsen har undersøkt elevenes rapportering av egen psykiske helse over flere år. Vi så en negativ utvikling i andelen elever som rapporterte om psykiske plager fra 2013 til 2016, men denne utviklingen ser delvis ut til å ha stoppet opp. Fra 2016 til 2019 er tallene på flere områder mer stabile. Det har vært en større økning i ungdomsskolen (ikke vist i tabellen). I videregående skole oppgir 19 prosent av elevene i Vg1 at de er ganske mye plaget av alle symptomene i tabell 3.4 (de fem første spørsmålene), mens vi ser at en større andel er plaget av noen av dem.

¹⁷ Simonsen, Nina 2019 - Klasseromsdialogen- en utopi eller en mulighet? -En kvalitativ casestudie av læreres arbeid med klasseromsdialog og utfordringer knyttet til dette. Masteroppgave Universitetet i Stavanger.

¹⁸ Kompetansesenter rus – region vest er ett av sju regionale kompetansesenter innen rus, finansiert av Helsedirektoratet <http://www.korus-stavanger.no/forside>

I 2016 oppga 18 prosent av elevene ganske høy andel av psykiske plager.

Tabell 3.4: Prosentandel som i Ung i Rogaland 2019 oppgir at de siste uke har vært ganske mye eller veldig mye plaget av følgende:

	2013	2016	2019
Følt at alt er et slit	35	40	39
Hatt søvnproblemer	28	30	32
Følt deg ulykkelig, trist eller deprimert	25	26	30
Følt håpløshet med tanke på framtida	25	28	28
Følt deg stiv eller anspent	26	26	28
Bekymret deg for mye om ting	40	44	49
Følt deg ensom	21	24	26

Det har vært en økning i andelen som føler seg ensomme, til 26 prosent av elevene. KoRus finner at mange av de som føler seg ensomme, oppgir at de kan finne noen å være sammen med hvis de ønsker det. Det blir derfor viktig å finne ut mer om hva som gjør at ungdommene likevel føler seg ensomme. Dette er noe KoRus vil jobbe med i tida framover.

Gjennom nullvisjonen har alle kontaktlærere deltatt på kurs i psykisk helse og hvordan de kan jobbe med klasse miljøet for å styrke elevenes mestringsevne. Kurset skal bidra til økt forståelse av helsefremmende tiltak i videregående opplæring. Det er gjennomført kurs ved alle skoler. Nytilsatte kontaktlærere vil få tilbud om en fellessamling skoleåret 2019/2020.

Forskning viser at skolen er en viktig arena for å styrke barns psykiske helse og forebygge psykiske lidelser. En stor metastudie¹⁹ viser at det er mest effektivt å trene på mestringsferdigheter, legge vekt på positiv psykisk helse og ha en god balanse mellom felles og målgrupperettete tiltak. Best resultat får man ved å involvere hele skolen i en helhetlig tilnærming der de psykiske helsetiltakene knyttes til den øvrige læringen. Tiltakene fungerer bare hvis de blir fullstendig og nøyte iverksatt.

Felles verktøy som fremmer trivsel og god psykisk helse

Alle skoler har, som et tiltak i nullvisjonen, fått tilgang til Skoleprogrammet VIP²⁰ og Tankevirus.²¹ Begge programmene er basert på forskning om hva som bidrar til god psykisk helse. VIP-makkerskap (se omtale under) er ett av flere element i skoleprogrammet VIP, og dette brukes av flere skoler enn de som bruker Skoleprogrammet VIP.

¹⁹ Weare & Nind, 2011 referert av Holte 2019: Skolen som depresjonsforebyggende arena <https://psykologisk.no/2019/08/skolen-som-depresjonsforebyggende-arena/?fbclid=IwAR3qxO0x40q3AeUlwaCXmIlv5kDYvgeGx85LMfnhEqJbMI5dzq5I1Fen21c>

²⁰ Mer informasjon om programmet: <https://vestreviken.no/skoleprogrammet-vip>

²¹ Mer informasjon om programmet: <https://tankevirus.no/tankevirus/>

Under halvparten av skolene gjennomførte skoleåret 2018/2019 ett eller begge programmene. Flere skoler starter med programmet inneværende skoleår. Erfaringene på skoler som bruker programmene er svært positive. Gjennom denne typen program får elevene verktøy som setter dem bedre i stand til å håndtere utfordringer og problemer. Programmene legger vekt på å normalisere ulike plager og følelser som følger med ungdomstida.

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) opplever noen skoler som svært aktive i arbeidet med å forebygge psykiske lidelser hos elevene. Disse skolene retter arbeidet mot alle elevene og legger vekt på god helseopplysning og normalisering. Ved andre skoler er oppmerksomheten rettet mer mot reparasjon og individuell oppfølging av elever som har problemer.

Læreren spiller en sentral rolle når det gjelder å legge til rette for et støttende samspill elevene imellom.²² Å sette sammen gode grupper når elevene skal samarbeide om faglige temaer eller problemstillinger er et konkret eksempel på slik tilrettelegging. Skolene jobber bevisst med å bygge gode relasjoner mellom elever, mellom elever og lærere og i skolens ledelse. Tre av tiltakene er «Glidelåsen», «Flying start» og VIP makkerskap.

Driftsmodell Glidelåsen

Elever som står i fare for å ikke kunne ta ut opplæringspotensialet sitt på grunn av helse- og levekårsutfordringer, får tilbud om oppfølging gjennom Glidelåsen. Elevene støttes i overgang fra ungdomsskolen og oppstart til videregående opplæring gjennom tettere samarbeid på tvers av tjenestetilbud og forvaltningsnivå. Kommunale tjenester koples på, og elevene har dermed et kommunalt støtteapparat med seg. Oppfølgingstjenesten (OT) har et koordinerende ansvar for oppfølgingen fra grunnskole over i videregående skole.

For skoleåret 2018-2019 ble det tatt inn 42 elever fra 9 kommuner i Glidelåsen. OT-ansvarlige på skolene har deltatt i det tverrfaglige samarbeidet rundt elevene. Av de 42 Glidelåselevene har 27 fullført og bestått Vg1, mens 10 har fullført og ikke bestått. Tre avbrøt skoleåret. Alle disse søkte nytt Vg1 og har hatt oppfølging fra kommune og OT. Øvrige elever har flyttet eller takket nei til videre Glidelåseoppfølging. Alle kommunene har fått tilbakemelding om status for elevene etter 1. termin og ved avsluttet skoleår.

For skoleåret 2019-2020 er det tatt inn 66 elever fra 10 kommuner.

Flying start gir tryggere elever

I arbeidet med «Nullvisjonen» er vi opptatt av gode overganger fra ungdomsskolen til videregående opplæring. Vi er særlig opptatt av de elevene som vi, på grunnlag av erfaring fra grunnskolen, frykter skal falle ut av videregående opplæring. Et av tiltakene Rogaland Fylkeskommune tilbyr i dette arbeidet er Flying Start. Flying start er et

²² Tvedt, Maren Stabel og Edvin Bru 2019: Et motivasjonsfremmende og stressdempende læringsmiljø. I Bru, Edvin og Pål Roland (red) 2019: Stress og mestring i skolen. Fagbokforlaget.

skolemestringskurs som går over 2-3 dager uken før skolestart i august. Før skolestart høsten 2019 deltok 107 elever på Flying start kurs, fordelt på seks videregående skoler. Det er 22 flere elever enn i 2018. Da ble tilbudet gitt ved fem skoler.

Bedre klassemiljø med makkerskap

Med VIP makkerskap får alle elever en makker de skal bli kjent med og ha et visst ansvar for. Makkerparet inngår i en makkergruppe sammen med et annet par. Det er kontaktlærerne som setter sammen parene og gruppene, og som bestemmer hvor alle skal sitte i klasserommet. Kontaktlærerne tar gjennom makkerskapsordningen grep om læringsmiljøet i klassen helt fra første skoledag.

Målet er at VIP makkerskap skal bidra til:

- en mykere overgang fra ungdomsskole til videregående skole
- at elevene skal bli kjent med flere i klassen
- at det tidlig skal skapes et tettere og tryggere klassemiljø
- å øke elevenes sosiale kompetanse
- å skape gode arbeidsrelasjoner som øker læringsutbyttet

Betydelig mindre mobbing i Rogaland

Gjennom elevundersøkelsen kartlegger vi omfanget av mobbing. Dette er hovedfunnene for skoleåret 2018/2019:

- Færre elever opplever mobbing i Rogalandsskolen sammenlignet med landet.
- Færre mobbes nå enn tidligere.
- Andel lærlinger som mobbes på arbeidsplassen er lavere enn i landet sett under ett.
- 1,9 prosent av alle elever i Rogaland har opplevd mobbing fra medelever.
- 1,1 prosent har blitt mobbet digitalt.
- 1,5 prosent har opplevd mobbing fra en voksen på skolen.

Tabell 3.5 Mobbing i skolen. Andelen elever som opplever mobbing de siste månedene. Tall for i Rogaland og nasjonalt etter trinn.²³ Kilde: Utdanningsdirektoratet

	2017/ 2018		2018/ 2019		Rogaland alle trinn 18/19	Endring Vg1 Rogaland
	Rogaland Vg1	Nasjonalt Vg1	Rogaland Vg1	Nasjonalt Vg1		
Mobbet av andre elever	3,0	3,5	2,3	2,9	1,9	-0,7

²³ Når det gjelder mobbing i videregående skole, har vi bare samlede tall for to år, på grunn av endringer i spørsmålsformuleringene. Det er ingen endring i den samlede andelen elever som har opplevd mobbing fra 2016/2017 til 2017/2018.

Mobbet digitalt (mobil, iPad, PC)	1,7	2,0	1,3	1,7	1,1	-0,4
Mobbet av voksne på skolen	2,4	2,3	1,7	2,0	1,5	-0,7
Andel som er mobbet av medelever, digitalt og/eller mobbet av voksne	5,0	5,1	3,8	4,6	3,2	-1,2

Færre elever i Rogaland enn i landet totalt opplever mobbing fra andre elever, en forskjell på 0,6 prosentpoeng. Færre oppgir at de mobbes digitalt. Den største reduksjonen gjelder mobbing fra voksne. Her har Rogaland gått fra å ligge over landsgjennomsnittet, til å være 0,3 prosentpoeng under.

Sammenlignbare nasjonale tall finnes kun for Vg1, som er det trinnet undersøkelsen er obligatorisk på. Men mobbetallene for alle trinn i Rogaland sett under ett er vesentlig lavere. Det betyr at det er mindre mobbing på høyere trinn enn på Vg1.

Det har de siste årene vært stor oppmerksomhet om mobbeforebyggende arbeid. Stortinget vedtok et nytt regelverk i opplæringsloven kap. 9A om et trygt og godt skolemiljø. Det trådte i kraft 1.8.2017. En nasjonal evaluering²⁴ viser at mange skoler har endret praksis som følge av lovendringen. De jobber mer systematisk og tar raskere tak i saker enn før, slik at elevene får hjelp på et tidligere tidspunkt. Rapporten viser også at regelverket blir forstått ulikt og medfører ulik praksis i hvordan lovbestemmelsen håndheves.

Andelen elever som mobbes har dermed blitt redusert i hele landet, og i Rogaland mer enn landsgjennomsnittet. Det kan være flere årsaker til dette. Det er utformet et eget rutinedokument for å forebygge og håndtere mobbing. Alle skoler skal ha en plan for å fremme god psykisk helse blant elevene. Lærerorganisasjonene (Utdanningsforbundet og Lektorlaget) peker også på VIP-makkerskap som et tiltak som har bidratt mye til å skape gode relasjoner mellom elevene og dermed mindre mobbing.

Selv om andelen elever som mobbes er lav, viser undersøkelsen Ung i Rogaland 2019 at det er en klar sammenheng mellom mobbing, særlig digital mobbing, og selvbilde. Allerede ved forholdsvis lite digital mobbing er det tydelige negative utslag på selvbildet til dem som rammes. Det betyr at konsekvensene av mobbing er større enn forventet. Det er et tydelig signal om at innsatsen må opprettholdes for å redusere tallene enda mer.

²⁴ Deloitte 2019: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/evaluerer-av-nytt-kapittel-9a-i-opplaringsloven/>

For Lærlingundersøkelsen er mobbetallene ikke sammenlignbare med tidligere år på grunn av endringer i undersøkelsen.

Flere melder fra om saker til mobbeombud og Fylkesmann

Antallet saker meldt til mobbeombudet øker hvert år. Det skyldes sannsynligvis bedre kjennskap til ordningen blant elever, foreldre og skoler. Se også årsrapport fra mobbeombudet og elev- og lærlingombudet høsten 2019.

Hvis skolen bruker mer enn en uke på å gjøre noe med saker som er meldt inn, kan elever kontakte Fylkesmannen. Det samme gjelder hvis de opplever at skolen ikke tar dem på alvor. Skoleåret 2018/2019 fikk Fylkesmannen i Rogaland 137 saker fra hele fylket. Det er 20 flere enn året før. Ti av 137 saker gjaldt videregående opplæring, mot to av 117 året før.

Mobbeknapp skal gjøre det lettere å si fra

Det er langt færre saker som blir rapportert til skolene og fylkeskommunen enn det antallet som indikeres gjennom elevundersøkelsen. Noe kan skyldes feilkilder knyttet til undersøkelsen. Det kan også være snakk om underrapportering fordi elever av ulike årsaker velger å ikke melde saker som gjelder mobbing/trakassering til rektor.

I april 2019 vedtok fylkestinget å innføre en egen mobbeknapp. Det skal gjøre det lettere å si fra om mobbing. Mobbeknappen finnes på alle skolenes hjemmesider og på hjemmesiden til Rogaland fylkeskommune. Når en elev varsler om mobbing eller andre forhold, skal skolen raskt ta kontakt med eleven. Skolen og eleven lager i samarbeid en aktivitetsplan med tiltak for å sikre at den som varsler får et trygt og godt skolemiljø. Det er skolen som har ansvaret for at dette blir gjort.

Læring på andre arenaer

Skolen skal gi elever og lærlinger basiskunnskap og faglige ferdigheter. I tillegg har skolen et dannelsesoppdrag. Ordet *danning* er nok fremmed for mange. Begrepet brukes blant annet i nasjonale styringsdokument for skolen, og det inngår i skolens læreplaner. Vi kan definere begrepet danning som «forming av menneskets personlighet, oppførsel og moralske holdning gjennom oppdragelse, miljø og utdanning».²⁵ Tidligere snakket vi gjerne om å bli «et gagns menneske».

Men hvordan arbeider vi helt konkret med danning, altså forming av personlighet, oppførsel og moralsk holdning? De daglige aktivitetene i klasserommet er det viktigste grunnlaget for den dannelsesprosess som elevene deltar i. Her utvikles fellesskap og trygghet, selvstendighet og evne til refleksjon side om side med det faglige arbeidet. I tillegg er skolebibliotekene, den kulturelle skolesekken og kantinen viktige arenaer.

²⁵ Se kap. 1 og Nytt felles verdidokument for skolen

Den kulturelle skolesekken

- er en integrert del av skolens læringsmiljø
- gir hvert år alle skolene et omfattende og variert kulturtilbud
- er i bruk på alle videregående skoler i Rogaland
- skal på kunstneriske profesjonelle premisser utfylle, men ikke erstatte eller overlapse skolens undervisning
- er organisert som er samarbeid mellom sentraladministrasjonen i fylkeskommunen og et nettverk av kontaktpersoner på skolene

Felles utvikling av IKT og bibliotektenestene

Høsten 2017 vedtok opplæringsutvalget en strategi for felles utvikling av IKT og bibliotektenestene i skolen 2017-2025. Skolens ledelse har ansvar for å lage en egen plan for samarbeid og fordeling av ansvarsområder for å sikre at fellestjenesten inngår i det øvrige planverket på den enkelte skole.

Som grunnlag for evaluering av planen ble det våren 2019 sendt ut en spørreundersøkelse til skolene om planen. Det området flest jobber mest med, er å øke samarbeidet på skolen. I tillegg til å etablere samarbeid mellom IKT og skolebibliotek, jobber skolene med å videreutvikle profesjonsfellesskapet hvor alle fagområdene på skolen inngår. Et nytt fagnettverk for IKT- og skolebibliotekansatte ble etablert våren 2019. Skolene trenger tid til å jobbe med dette området, og strategiplanen vil derfor bli revidert i henhold til planen, det vil si høsten 2021.

Den teknologiske skolesekken

Et ledd i den nasjonale satsingen på digital kompetanse er en femårig satsing med betegnelsen «den teknologiske skolesekken». Det har også blitt innført en tilskuddsordning som skal bedre lærernes mulighet til å ta i bruk sin programmeringskompetanse. Rogaland har søkt om og fått støtte til innkjøp av ulike typer utstyr. En forutsetning for tildelingen er at det etableres nettverk og delingsarenaer mellom skolene. I Rogaland er det satt ned en ressursgruppe som sørger for faglig deling mellom skolene.

I samarbeid med Lesesenteret har Rogaland fylkeskommune fått ansvaret for å utvikle en kompetansepakke om skolebibliotek i den nasjonale strategien for språk, lesing og skrivning med betegnelsen *Språkløyper*. Dette arbeidet følges opp av et utvalg skolebiblioteker.

Biblioteket som møteplass og læringsarena

Strategi for felles utvikling av IKT og bibliotektenestene i skolen 2017-2025 har som mål å bidra til økt læring hos elevene gjennom å sikre en likeverdig og god tilgang til bibliotek, IKT-ressurser og veiledning. Den gjelder for alle elever og ansatte ved de videregående skolene i Rogaland fylkeskommune.

Strategiplanen ble presentert i kvalitetsmeldingen 2018, og det er i tillegg gitt status i OU-sak 29/19.

4. Vurderinger som bidrar til læring

” Det som gir størst uttelling på elevprestasjoner, er samspillet mellom lærer og elev og den kontinuerlige vurderingen læreren gir som en integrert del av ordinær undervisning.”²⁶

Vurdering for læring er ett av våre satsingsområder for 2017 - 2021. Begrepet «vurdering for læring» omfatter all vurdering som gis underveis i opplæringen og som bidrar til å fremme læring. Tydelige mål og kriterier, faglig relevante tilbakemeldinger, råd om forbedring og involvering i vurderingsarbeidet er viktig. Med innføring av fagfornyelsen legges det enda sterkere vekt på elevenes medvirkning og medbestemmelse. Elever og lærlinger skal selv reflektere over hva de har lært, hvordan de kan jobbe smartere og få større utbytte av opplæringen. Her står lærerens veiledningskompetanse og elevens medvirkning sentralt.

Vurdering for læring er all vurdering som gis underveis i opplæringen og som bidrar til å fremme læring. God vurderingspraksis legger vekt på at elever, lærlinger og lærekandidater skal:

1. forstå hva de skal lære og hva som er forventet av dem
2. få tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
3. få råd om hvordan de kan forbedre seg
4. være involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling²⁷

²⁶ Sammenfattede resultater av flere studier knyttet til vurdering: Black & Wiliam, 1998, Hatty & Timperley, 2007, i Olga Dyste: Klasseromsvurdering og læring, 2008

²⁷ Fra Satsingsområder for videregående opplæring 2017-2021, hovedmål for vurdering

Disse fire prinsippene, som er nedfelt i forskrift til opplæringsloven som *rettigheter* for elever, lærlinger og lære kandidater, er valgt som hovedmål for vurdering i skolene våre.

Klasseromsvurdering

God vurderingspraksis bidrar til at eleven forstår selve læringsprosessen bedre. I klasseromsvurdering kan for eksempel to elever bytter tekster og gi hverandre tilbakemelding underveis i arbeidet. Er problemstillingen tydelig? Er argumentasjonen klar? Eller lærer og elev kaster ball rundt en konkret tekst eller oppgave som er under arbeid. Læreren får informasjon om hva eleven trenger underveis i arbeidet og kan gi tilbakemeldinger som bringer eleven videre.

Prosesser som dette bidrar til at eleven forstår mer og lærer bedre enn ved tradisjonelle prøver eller enveis tilbakemeldinger fra læreren. For at klasseromsvurdering skal bli et verktøy som bidrar til bedre læring, må det inngå i den daglige praksisen.

Elevene er mer fornøyde med vurderingsarbeidet

I elevundersøkelsen inngår flere spørsmål om vurdering. For 2018 vil vi trekke fram den positive utviklingen vi ser når det gjelder *dialog mellom lærer og elev*. Det handler om at lærerne i større grad snakker med elevene om hva de kan gjøre for å bli bedre i fagene og at elevene får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan de utvikler seg i faget.

Dette er en svært gledelig utvikling. Det betyr at vi nå ser positive resultater av satsingen de siste årene. Det er store forskjeller mellom skolene når det gjelder skåren på disse spørsmålene, så flere av skolene våre har fortsatt et forbedringspotensial på dette området.

Vi ser at elevene i hele perioden har gitt lærerne høy skåre på at de forklarer hva som er målene i faget og hva det legges vekt på når skolearbeidet vurderes.

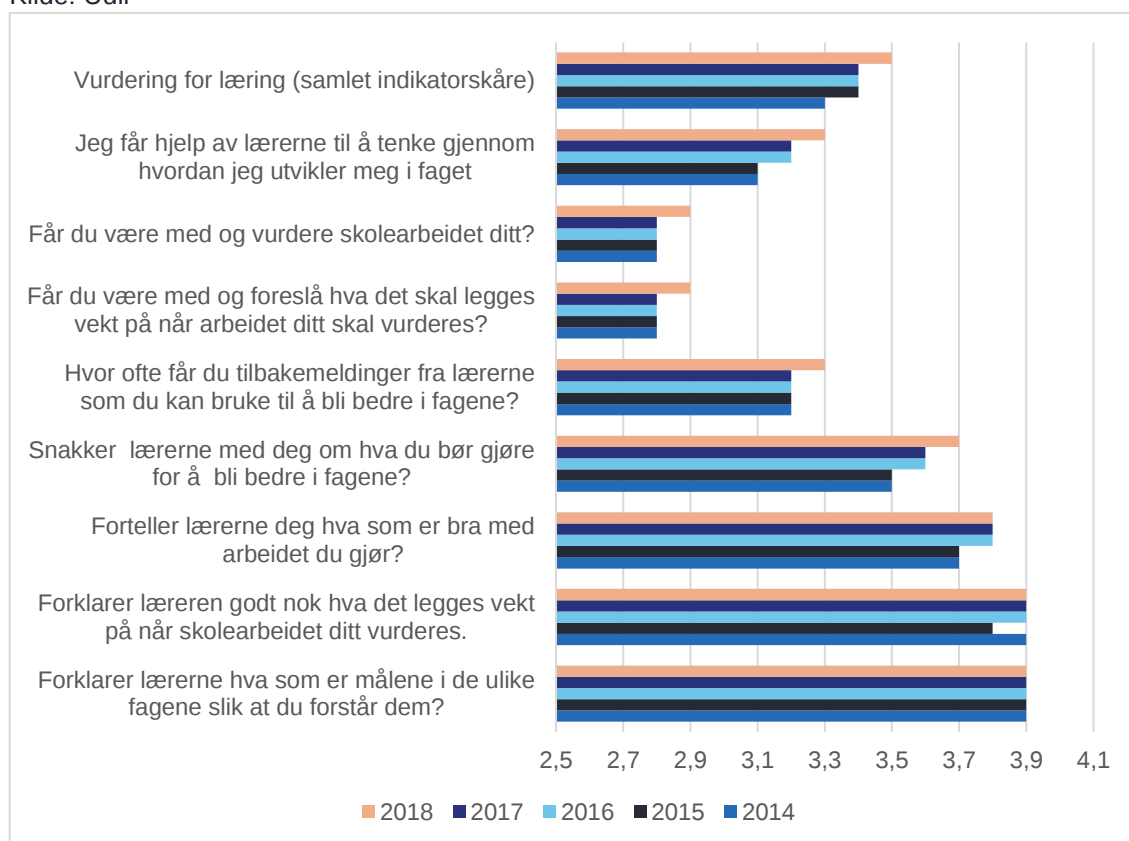
Det er en liten, positiv utvikling på spørsmålene som handler om at elevene får være med og vurdere skolearbeidet sitt og at de får være med og foreslå hva det skal legges vekt på når skolearbeidet vurderes. En liten framgang til tross: dette er de to områdene som elevene er minst fornøyd med av alle vurderingsspørsmålene. Fylkesrådmannen vil følge opp dette i styringsdialogen med skolene. Målet er at elevene i enda større grad skal oppleve å bli involvert og engasjert i vurderingen av eget arbeid.

Figur 4.1 viser utviklingen på spørsmålene i Elevundersøkelsen knyttet til vurdering for læring fra 2014 til 2018. Elevene er samlet sett mer fornøyd med hvordan de blir

vurdert og hvordan de involveres i vurderingsarbeidet. Det kommer til uttrykk ved at gjennomsnittet på den samlede indikatorskåren har økt fra 3,3 til 3,5.

Figur 4.1 Resultater fra elevundersøkelsen 2014-2018 alle trinn. Aksen begynner på 2,5.

Kilde: Udir

Involveres elevene i vurderingsarbeidet?

Lærerundersøkelsen for 2018/2019 viser at lærerne i gjennomsnitt er mer fornøyde med egen vurderingspraksis enn elevene når det gjelder å involvere elevene i vurderingsarbeidet.²⁸ Men lærerundersøkelsen viser også at en stor andel lærere i liten grad involverer elevene i hva det skal legges vekt på i vurderingen. Til sammen 24 prosent er litt uenig (17 prosent) eller helt uenig (7 prosent) i utsagnet «Jeg lar elevene være med på å foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet deres vurderes».

Det er uklart hva som er årsaken til at det er så stor forskjell på elevenes og lærernes oppfatning av vurderingspraksis. Det kan handle om at de ikke har utviklet en god nok dialog om hvordan elevene bør involveres i vurderingsarbeidet. Egenvurdering er en del av undervisvurderingen og en forutsetning for at elever, lærlinger og lærekandidater får et bevisst og reflektert forhold til egen læringsprosess. Ved å involvere elevene i å vurdere eget arbeid, blir de mer bevisste på hvilke kvalitetskrav som stilles til et bestemt arbeid. Å vurdere egen kompetanse handler om at elevene vet hva de får til i faget, sett opp mot kompetansemålene i læreplanen. Det er også

²⁸ Udir. Lærerundersøkelsen i Rogaland 2018/2019.

viktig at begrepet egenvurdering brukes, slik at elevene blir bevisstgjort at det er egenvurdering de trener på. Det er dialogen mellom lærer og elev som gjør at eleven utvikler egne læringsstrategier og evne til kritisk tenkning. I denne dialogen er det viktig at elevens opplevelse og erfaringer med vurdering vektlegges.

Det har vært stor interesse for videreutdanning i veiledning og coaching (15 studiepoeng), samt studiet Relasjonsbygging og læringsfremmende arbeidsmåter (30 studiepoeng). Det viser at lærerne er opptatt av dette. Mange ønsker å videreutvikle egen vurderings- og veiledningskompetanse. Noen av skolene våre er med på et massivt åpent nettkurs (MOOC) om vurdering for læring i regi av Høgskolen i Innlandet. Tilbakemeldingene viser at kompetanseutviklingstiltaket har ført til en mer kollektiv vurderingspraksis. Les mer om kompetansebygging i kapittel 6.

Samarbeid om vurdering i fag- og yrkesopplæring

Vurdering i fag- og yrkesopplæring skiller seg fra vurdering i skolen ved at lærlingene har deler av den fireårige opplæringen utenfor skolen. I faget Yrkesfaglig fordypning (YFF) skal vurderingen skje i et samarbeid mellom skole og bedrift. Satsingen Helhetlig fag- og yrkesopplæring (HFY) legger vekt på å styrke samarbeidet mellom skole, bedrift, instruktør og prøvenemnd slik at flest mulig fullfører og består. Sentralt i dette samarbeidet står arbeidet med å etablere et felles vurderingsspråk og felles kriterier for vurdering.

Det avholdes jevnlige nettverksmøter for involverte i fag- og yrkesopplæringen. Skoleåret 2018/2019 var det fem samlinger der rundt 150 lærere deltok. Slik sikrer vi at fag- og yrkesutdanningen blir et helhetlig løp der vurdering i skole og på læreplass henger godt sammen.

Sluttvurdering

En måte å undersøke samsvaret mellom den vurderingen lærerne foretar og resultatet på eksamen, er å se på avvik mellom standpunkt- og eksamenskarakterer. Karakteren på eksamen vil bare være uttrykk for en *liten* del av de samlede kompetansemålene som vurderes i standpunktkarakteren. Vi kan derfor aldri forvente 100 prosent samsvar. Men store avvik vil være et grunnlag for å undersøke vurderingspraksisen.

Skoleåret 2018/2019 hadde Rogaland lavere avvik enn landsgjennomsnittet i den eksamen alle avlegger; norsk hovedmål. Innen studieforberevende utdanningsprogram var avviket -0,3 karakterpoeng i Rogaland, mot -0,4 i landet. For påbygg var avviket -0,3 i Rogaland og -0,5 i landet.

Avviket i Rogaland er mindre enn avviket i landet innenfor alle fremmedspråk nivå 2 (fransk, spansk og tysk).

I matematikk ser vi at avviket på Vg1 yrkesfag var positivt; elevene fikk i gjennomsnitt bedre karakter på eksamen enn de fikk til standpunkt. Innenfor en del av de andre matematikkfagene er det til dels store negative avvik både i Rogaland og i landet. Det er noe som bør følges opp gjennom fagnettverket for realfag.

Tabell 4.1 Avvik mellom standpunkt og skriftlig eksamenskarakter i fellesfag skoleåret 2018/2019. Kilde: Hjernene og hjertet²⁹

	Standpunkt Rogaland	Skriftlig eksamen	Avvik Rogaland	Avvik (Alle fylker)	Antall elever
Engelsk, Vg1 studieforberedende utdanningsprogram (ENG1002)	4,4	4,1	-0,3	-0,3	215
Engelsk, Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram (ENG1003)	3,8	3,4	-0,4	-0,4	176
Fransk II (FSP5023)	4,0	3,8	-0,2	-0,7	50
Matematikk 1P-Y (MAT1001)	3,3	3,3	0,1	-0,1	387
Matematikk 2P-Y (MAT1005)	3,4	2,8	-0,6	-0,8	519
Matematikk 1T-Y (MAT1006)	4,6	3,6	-1,0	-0,7	21
Matematikk 1P (MAT1011)	3,9	3,1	-0,7	-0,9	68
Matematikk 1T (MAT1013)	4,0	3,3	-0,7	-0,8	103
Matematikk 2P (MAT1015)	3,8	3,1	-0,7	-0,7	262
Norsk, Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram (NOR1206)	3,7	3,5	-0,2	-0,3	202
Norsk hovedmål, Vg3 studieforberedende utdanningsprogram, skriftlig (NOR1211)	3,9	3,6	-0,3	-0,4	2 753
Norsk sidemål, Vg3 studieforberedende utdanningsprogram, skriftlig (NOR1212)	3,7	3,2	-0,4	-0,4	1 182
Norsk hovedmål, Vg3 påbygging til generell studiekompetanse, skriftlig (NOR1231)	3,3	3,0	-0,3	-0,5	807
Norsk sidemål, Vg3 påbygging til generell	3,2	2,9	-0,3	-0,6	379

²⁹ I de tilfellene der det ikke er samsvar mellom oppgitt avvik og det som framgår av kolonne en og to (eksempelvis for matematikk 1P-Y og 1P) skyldes det avrundingsforskjeller.

studiekompetanse,
skriftlig (NOR1232)

Spansk II (FSP5095)	4,2	3,8	-0,4	-0,7	181
Tysk II (FSP5122)	4,0	3,7	-0,3	-0,6	161

Færre klager

Det har vært en jevn nedgang i antall klager på standpunkt og lokalt gitt eksamen siden 2016. Etter skoleåret 2018-2019 mottok klagenemnda 169 klager, som er 7 færre enn året før. 78 klager fikk medhold, 87 klager fikk ikke medhold, og 4 klager ble avvist.

Av de klagene på standpunkt som fikk medhold, er mange begrunnet med at standpunktkarakteren ikke er basert på et bredt nok vurderingsgrunnlag som samlet viser den kompetansen eleven har i faget.³⁰ At faglærerens vurdering av elevens kompetanse virker summativ, og at det dermed ikke er blitt gjort en totalvurdering av elevens kompetanse mot slutten av skoleåret, har også gitt medhold i flere av klagesakene.

Når det gjelder klager på lokalt gitt eksamen, var det nye utdanningsprogrammet Kunst, design og arkitektur overrepresentert, og utgjorde hele 11 av 27 klager på eleveksamen. Våren 2019 var første gangen eksamen i programfagene på dette utdanningsprogrammet ble avholdt på Vg3.

³⁰ Jf. forskriften § 3-18.

5. Økt læringsutbytte og bedre gjennomføring

Rogaland er i landstoppen på gjennomføring. Stadig flere fullfører og består videregående opplæring i fylket vårt.

Vi undersøker hvert år hvordan det gikk med elevene som var i videregående opplæring året før. Fullførte de med karakter i alle fag? Hvor mange sluttet på skolen? Fordi elever og læringer bruker ulik tid på å fullføre opplæringsløpet sitt, er det nyttig å undersøke hvordan det går med elevene i et lengre perspektiv. Det gjelder særlig innenfor yrkesfag, der læretiden er en sentral del av løpet. Dette gjør vi ved å se på gjennomføring i løpet av fem år. Det siste kullet vi har tall for, er 2013-kullet.³¹

Dette er hovedtrekkene for 2013-kullet:³²

- 78,1 prosent har fullført og bestått med studie- eller yrkeskompetanse.
- Flere jenter enn gutter fullfører og består.
- Gjennomføringen er høyere på studieforberedende program enn yrkesfag.
- 22 prosent av elevene som begynte på yrkesfaglig Vg1, de fleste elever fra programmet medier og kommunikasjon, oppnådde *studiekompetanse* i løpet av fem år.³³
- I tillegg til 78,1 prosent som fullførte og bestod, har 2,7 prosent fullført planlagt grunnkompetanse, det vil si kompetanse på et lavere nivå enn full yrkes- eller studiekompetanse.

Hva skjedde med de som ikke fullførte og bestod?

6,2 prosent er fortsatt i videregående opplæring.

4,4 prosent har gjennomført Vg3 eller gått opp til fagprøve uten å bestå.

8,6 prosent har sluttet underveis.

³¹ 2013-kullet ble undersøkt av SSB i 2018 og bearbejdede tall ble publisert i 2019.

³² Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Tallene gjelder de som startet i 2013 og som hadde gått fem år i videregående opplæring i 2018.

³³ <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/1-av-4-yrkesfagelever-oppnar-studiekompetanse>

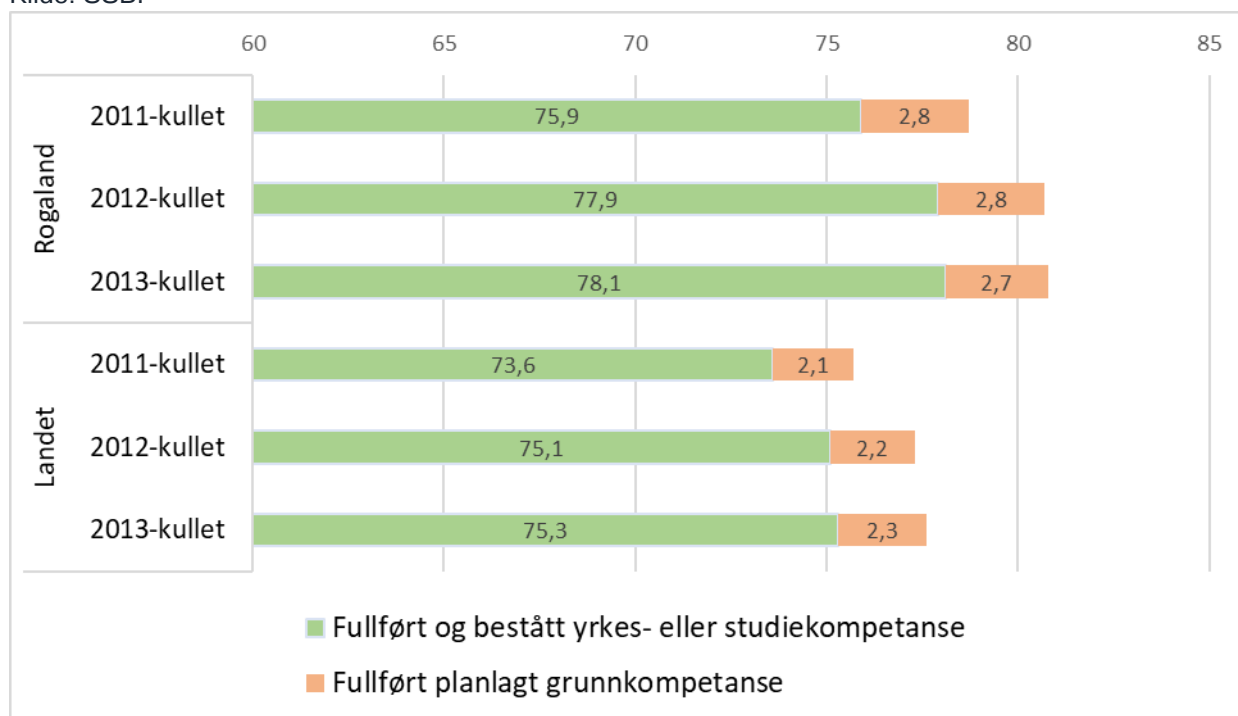
I landstoppen på gjennomføring

Rogaland er tredje best i landet på gjennomføring etter fem år, med 78,1 prosent (77,9). Landsgjennomsnittet er 75,3 prosent. Sogn og Fjordane har høyest gjennomføring med 80,8 (79,3), deretter Akershus med 80,5 (80,7), med Oslo på en fjerdeplass 78,0 (79,1). Tallene i parentes er for 2012-kullet.

Figur 5.1 Elever og lærlinger som har fullført og bestått.

2011-, 2012- og 2013-kullet som har fullført og bestått med yrkes- eller studiekompetanse og planlagt grunnkompetanse i Rogaland og landet. Merk at aksene begynner på 60 prosent.

Kilde: SSB.

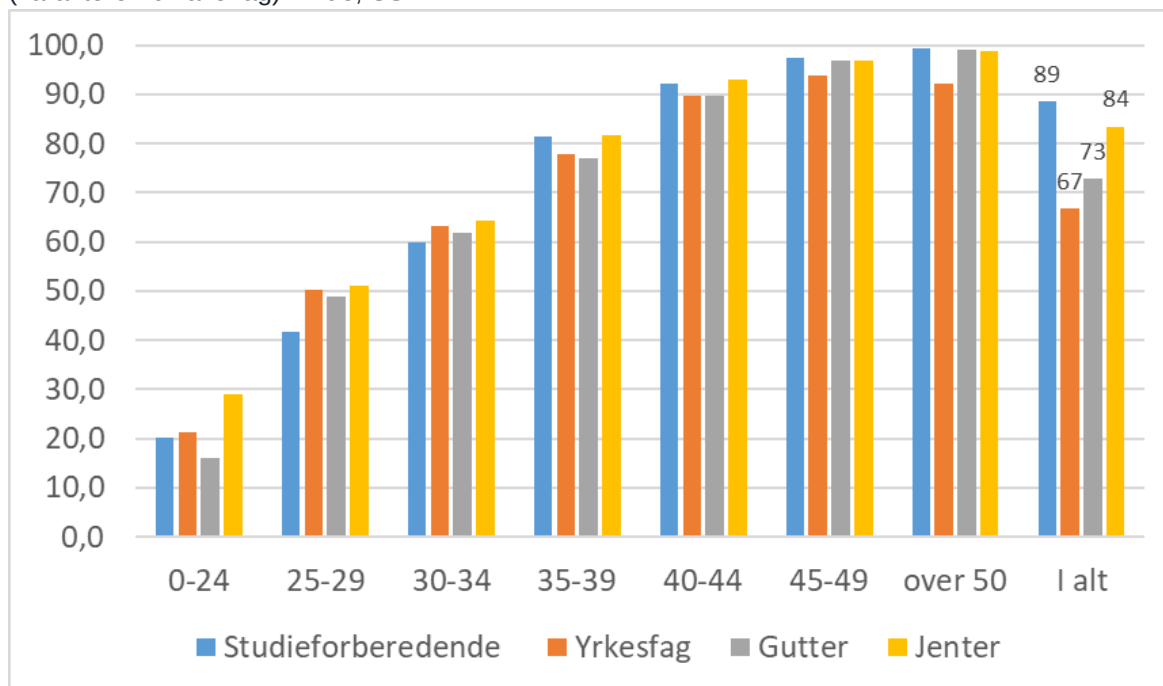

Karakterer fra grunnskolen har stor betydning

Jenter har høyere gjennomføring enn gutter. Elever ved studieforberedende utdanningsprogrammer har bedre gjennomføring enn de som tar yrkesfag. Begge deler henger sammen med karakterer fra grunnskolen: Jenter har bedre karakterer enn gutter. Elever på studieforberedende har i snitt bedre karakterer enn elever på yrkesfag. Det er dermed små forskjeller når elever med like karakterer sammenlignes, som vist i figur 5.2.

Elever som kommer til videregående opplæring med karakter i færre enn halvparten av fagene fra grunnskolen, betegnes som elever med manglende grunnskolepoeng. I Rogaland økte andelen som gikk ut av grunnskolen med manglende grunnskolepoeng fra 2,3 prosent i 2009 til 5,3 i 2018. Kommunevis tall finnes i vedlegg.

Figur 5.2 Gjennomføring i løpet av fem år fordelt på kjønn og utdanningsretning etter grunnskolekarakterer. Karakterene omregnes til en poengsum der 60 er høyeste mulige sum (karakteren 6 i alle fag). Kilde; SSB

Innvandrerelever har bedre gjennomføring enn landsgjennomsnittet

Høsten 2013 begynte 623 elever med innvandrerbakgrunn i videregående opplæring i Rogaland. Det er 30 flere enn året før. Av disse fullførte og bestod 67 prosent med yrkes- eller studiekompetanse i løpet av fem år. Dette er hele ti prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet (57 prosent), og 1,7 prosentpoeng høyere enn 2012-kullet. Tre prosent gjennomførte planlagt grunnkompetanse, dvs. kompetanse på lavere nivå enn full yrkes- eller studiekompetanse. Det var omtrent like mange som begynte på studieforberevende (51 prosent) som på yrkesfag (49 prosent). Også blant innvandrerelever er gjennomføring bedre på studieforberevende utdanningsprogram (78,7) enn på yrkesfag (55,2).

Nærmere om de som ikke fullførte etter fem år

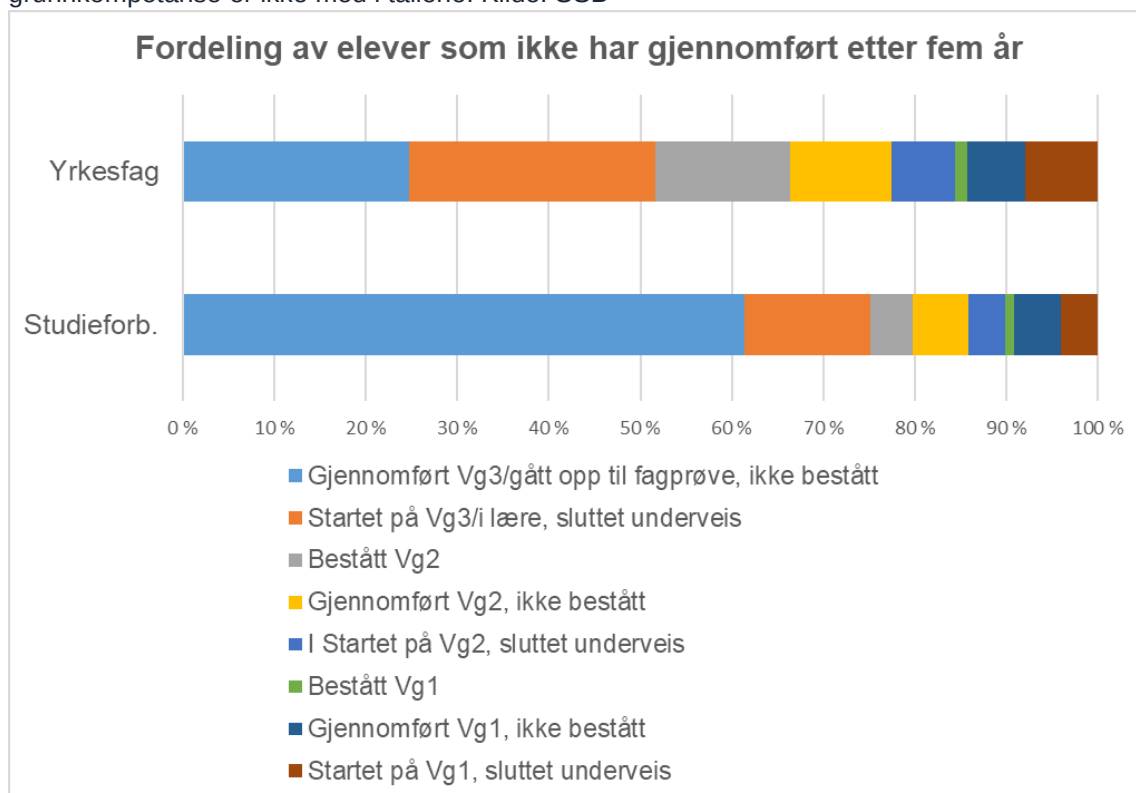
Mange tror at de 22 prosentene i Rogaland som ikke har fullført og bestått med yrkes- eller studiekompetanse, er «frafallselever». Dette er ikke korrekt. Som vist foran har 2,7 prosent fullført planlagt grunnkompetanse, mens 6,2 prosent fortsatt er i videregående opplæring.

13 prosent av de som startet opplæringen i 2013 har enten gjennomført uten å bestå eller sluttet underveis i opplæringsløpet sitt. Av disse begynte 197 på studieforberevende og 595 på yrkesfag. Det store flertallet (mer enn sju av ti) av dem som ikke har fullført og bestått innenfor studieforberevende utdanningsprogram, kom så langt som til Vg3-nivå. Innenfor yrkesfag er bildet mer blandet. Men også innenfor yrkesfag har mer enn halvparten kommet til Vg3-nivå. Tre av ti som ikke har fullført og bestått, begynte i lære, men sluttet underveis. En fjerdedel har gjennomført fagprøve

eller Vg3 (påbygging til Vg3 studiekompetanse) uten å bestå. Rundt en fjerdedel har kommet til Vg2-nivå. De kan ha blitt hindret i å fortsette fordi de ikke har fått læreplass, eller fordi de er ukvalifisert for læreplass fordi de har gjennomført, men ikke bestått Vg2. Den siste gruppa følges opp gjennom *kvalifiseringsprosjektet*.

Blant dem som ikke har fullført og bestått, er det dermed veldig mange som har gjennomført store deler av opplæringsløpet. Her ser vi et potensial for å øke gjennomføringen ved å målrette innsatsen bedre for at flere skal å bestå opplæringen.

Figur 5.3 Fordeling av elever som ikke har gjennomført og bestått etter fem år. Elever og lærlinger som fortsatt er i videregående opplæring eller som har fullført planlagt grunnkompetanse er ikke med i tallene. Kilde: SSB

Mangler ved tidligere registrering av prøver

SSB har revidert tall for tidligere år fordi det er avdekket mangler i Nasjonal utdanningsdatabase ved at noen avlagte og beståtte fag-/svenneprøver de siste årene ikke var blitt registrert. Dette gjelder enkelte opplæringsløp innenfor elektrofag og teknikk og industriell produksjon der læretid følger etter tre år i skole.

80 prosent av lærlingene fikk fag- eller svennebrev

Tallene for gjennomføring i løpet av fem år viste at andelen som fullfører yrkesfag er lavere enn på studieforberedende. En stor andel slutter i overgangen mellom Vg2 og lære, enten fordi de ikke får læreplass eller fordi de velger det selv. Men hvor mange av dem som begynner i lære, fullfører med fag- eller svennebrev?

Utdanningsdirektoratet publiserer en indikator som viser hvor stor andel av dem som begynte i lære, som oppnår fagbrev.

På landsbasis hadde 77,6 prosent fra 2015-kullet (de som startet i lære i 2015) fullført med fagbrev tre år etter. Andelen i Rogaland var 80,1 prosent. Møre og Romsdal og Hedmark har høyest andel lærlinger som fullfører og består læretida, med 84,5 og 84,9 prosent.³⁴

Betydelig høyere gjennomføring etter ti år

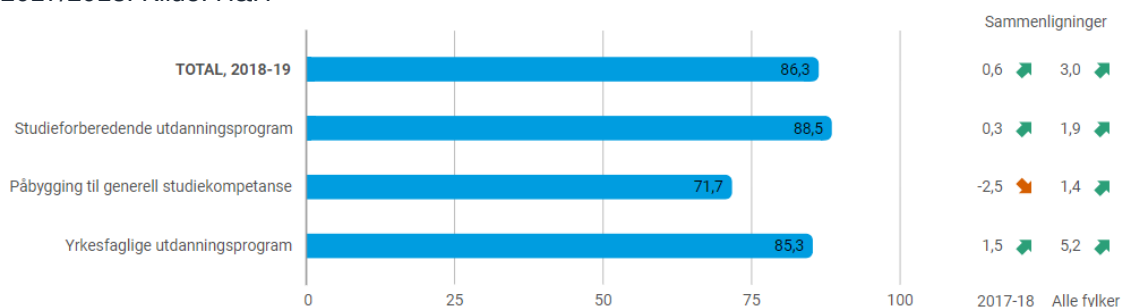
Vi vet at mange oppnår yrkes- eller studiekompetanse også etter målepunktet *fem år etter oppstart i videregående*. Ser vi på 2008-kullet, som hadde en gjennomføring på 72,9 prosent etter fem år, har 82,6 prosent fullført og bestått videregående opplæring etter ti år. Dette er en økning på 9,7 prosentpoeng. I rene tall betyr det at av de 5 858 elevene som startet i videregående opplæring i Rogaland i 2008, hadde 4 271 fullført og bestått etter fem år, mens 4 839 hadde bestått etter ti år, en økning på 568 elever.

Økningen er særlig stor innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram, der 425 flere fra 2008-kullet har fullført og bestått i perioden fra fem til ti år etter oppstart i videregående skole (en økning på 13,9 prosentpoeng). Av dem som startet på studieforberedende utdanningsprogram, har 143 (5,1 prosentpoeng) flere fullført og bestått.

Liten økning i skoleårsfullføring

Andelen som fullfører og består et skoleår angir ferskere tall for gjennomføring. Vi kaller det skoleårsfullføring. Mens tallene for gjennomføring i løpet av fem år omfatter både elever og lærlinger, gjelder tallene for skoleårsfullføring kun elever.

Figur 5.4 Skoleårsfullføring i Rogaland 2018/2019 etter utdanningsretning sammenlignet med 2017/2018. Kilde: H&H

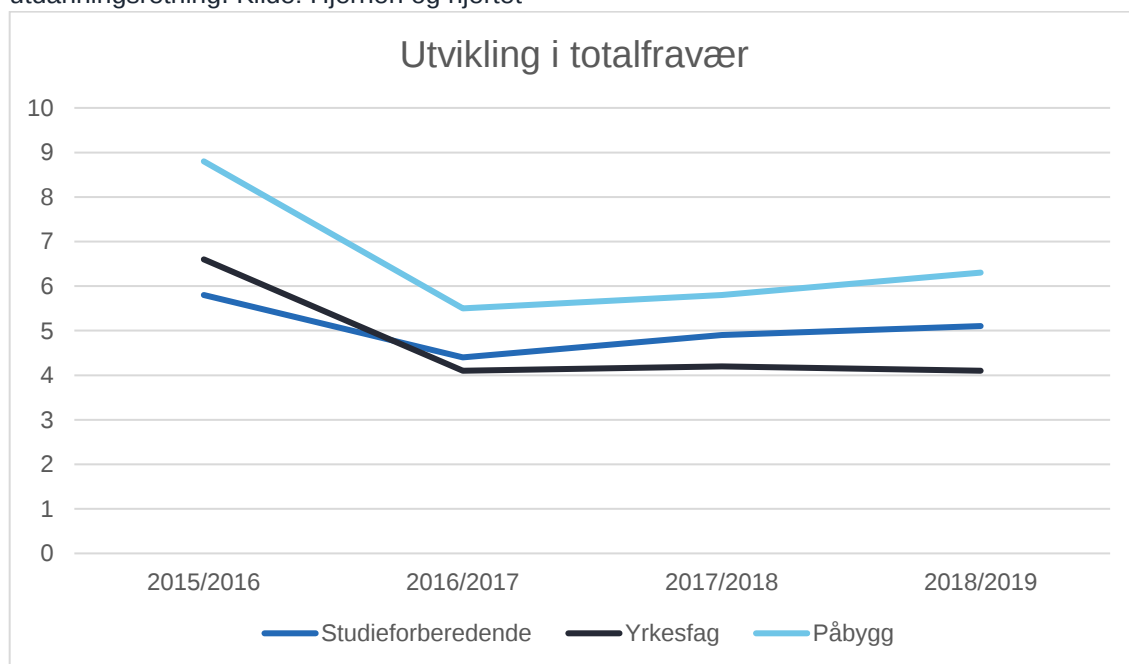
³⁴ Lenke til tabellen (trykk fylker for alle fylkestall): <https://skoleporten.udir.no/rapportvisning/fag-og-yrkesopplaering/gjennomfoering/gjennomfoering-av-laeretiden/rogaland-fylke?utdanningsstype=&program=&kohort=2015&sammenstilling=4&fordeling=2>

Skoleårsfullføringen 2018/2019 var litt bedre enn skoleåret før. Forbedringen har i hovedsak skjedd innen yrkesfaglige utdanningsprogram, som også har mer enn fem prosentpoeng bedre gjennomføring enn yrkesfag når vi ser landet under ett. Det har også vært en liten økning innenfor studieforbereidende utdanningsprogram. Påbygging til generell studiekompetanse hadde en reduksjon i andelen som fullførte og bestod på 2,5 prosentpoeng.

Fraværsgrensen gir økt nærvær

Før oppstarten av skoleåret 2016/2017 innførte Stortinget en fraværsgrense for videregående elever. Elever med mer enn ti prosent udokumentert fravær i et fag, får ikke karakter i faget. Fraværet i Rogaland sank kraftig da fraværsgrensen ble innført. Skoleåret 2018/2019 har fraværet økt litt på påbygg og studieforbereidende, men det er fortsatt på et langt lavere nivå enn før fraværsgrensen ble innført.

Figur 5.5 Utvikling i totalfravær (fravær i prosent) fra 2015/2016 til 2018/2019 etter utdanningsretning. Kilde: Hjernen og hjertet

Fraværet er lavest på Vg1 (gjennomsnitt 3,9 prosent) og høyest på Vg3 (gjennomsnitt 6,5 prosent). Fra 2017/2018 til 2018/2019 økte fraværet på Vg3, mens det ble redusert på Vg1 (ikke vist i figuren).

Flere elever får ikke karakter i faget

Ved skoleårets slutt får alle elevene som var i videregående skole per 1. oktober en *fullførtkode* som indikerer om de har «fullført og bestått» (B), «fullført og ikke bestått» (I), om de «mangler grunnlag for vurdering» (M), tar skoleåret over to år, og fortsatt «holder på med utdanningen» (H) eller har sluttet (S).

Sammenlignet med skoleåret 2017/2018, fikk færre elever karakteren 1 og «fullført og ikke bestått» mens flere fikk «mangler grunnlag for vurdering». Det var færre som sluttet.

Økningen i andelen elever som mangler vurderingsgrunnlag er bekymringsfull. 754 elever fikk skoleåret 2018/2019 fullførkode M, altså manglende grunnlag for vurdering. 221 av disse fikk fullførkode M på grunn av fraværsgrensen. Dette er en betydelig økning fra 2017/2018 (125 av 606) og skoleåret 2016/2017 (88 av 708). Skoleåret 2018/2019 utgjorde andelen som ikke fikk vurdering på grunn av fraværsgrensa 29 prosent av alle som fikk manglende grunnlag for vurdering.

Økningen fra forrige skoleår har vært størst blant elever som hadde mer enn 40 karakterpoeng fra grunnskolen. En tredjedel av elevene som ikke fikk vurdering i ett eller flere fag, hadde mer enn 40 karakterpoeng fra grunnskolen. Forrige skoleår utgjorde samme elevgruppe en fjerdedel av elevene som manglet vurdering.

Det har vært en økning i andelen elever som ikke får vurdering på grunn av manglende vurderingsgrunnlag innenfor alle utdanningsretninger, men økningen er størst innenfor studieforberedende utdanningsprogram.

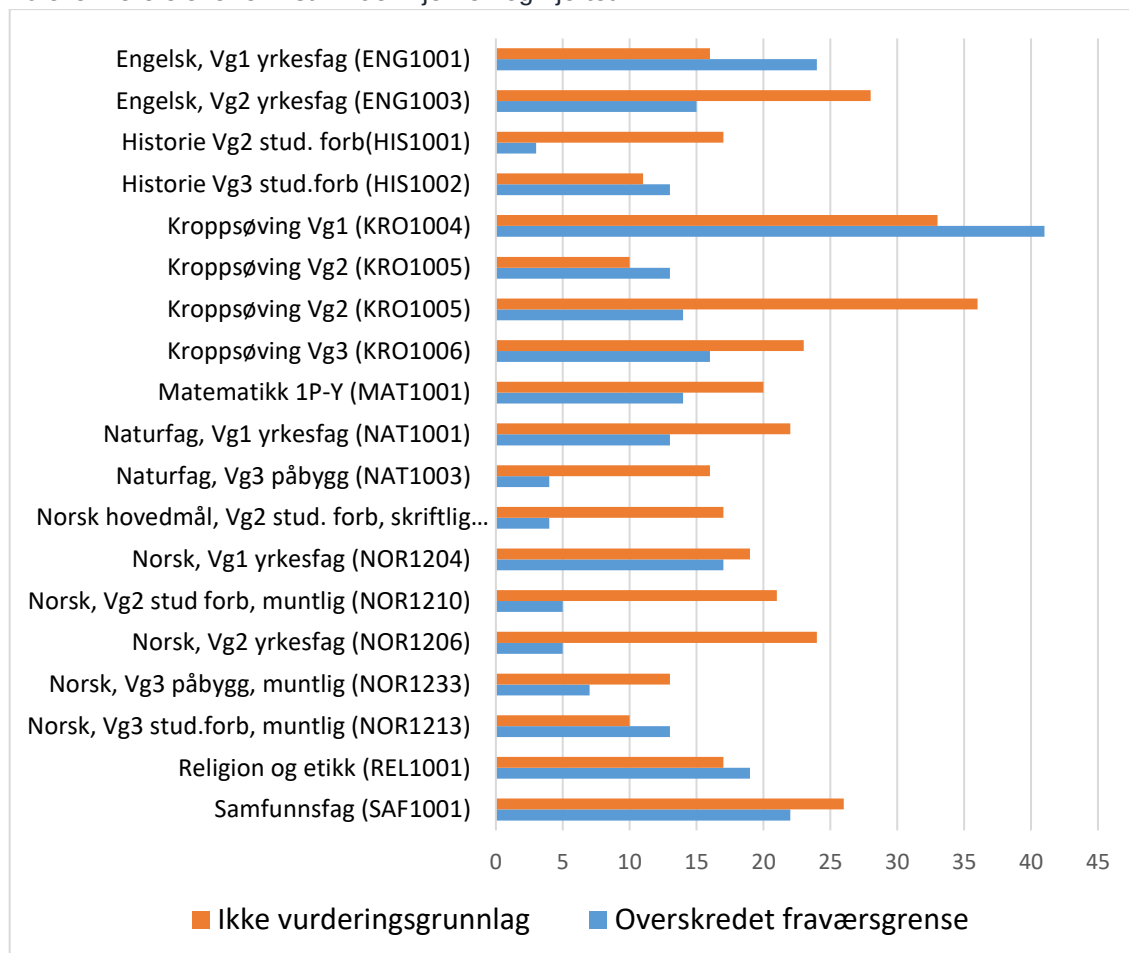
Tabell 5.1 Fordeling av fullførtekoder alle utdanningsprogram skoleåret 201/2018 og 2018/2019.
Kilde: Hjernen og hjertet

	2017/2018	2018/2019
Fullført og bestått (B)	85,7	86,3
Fullført og ikke bestått (I)	4,7	3,9
Mangler grunnlag (M)	3,8	4,8
Holder på med utdanning (H)	2,4	1,8
Sluttet (S)	3,4	3,2
Antall	15724	15963

Nærmere om manglende grunnlag for vurdering

Det faget flest elever ikke får vurdering i, er kroppsøving på Vg1, og her er fraværsgrensen viktigste årsak. På Vg2 ser vi derimot at flertallet av elevene som ikke får vurdering i kroppsøving, får det på grunn av manglende vurderingsgrunnlag. Den store økningen i antallet elever som ikke får vurdering vil bli tatt opp i styringsdialogen høsten 2019.

Figur 5.6 Fordeling av antall elever som manglet grunnlag for vurdering til standpunkt eller termin 2, fordelt på årsak: fraværsgrensen eller manglende vurderingsgrunnlag. Fellesfag med 20 eller flere elever er vist. Kilde: Hjernen og hjertet

Stabile standpunktkarakterer

Det er små endringer i de totale standpunktkarakterene fra år til år. Færre elever fikk standpunktkarakteren 1 etter skoleåret 2018/2019 enn året før. Reduksjonen har vært størst i fagene norsk (Vg3), naturfag (Vg1) historie Vg3 påbygg, fransk og spansk. Litt flere fikk 1 i matematikk 1P-Y og 1T-Y. Andelen som fikk karakteren 6 ble mest redusert i matematikk 2 P-Y, mens andelen som fikk karakteren 6 økte mest i kroppsøving Vg3 og religion og etikk.

Gode eksamensresultater våren 2019

Statistikk fra Utdanningsdirektoratet viser at elever ved videregående skoler i Rogaland gjorde det godt på eksamen våren 2019.³⁵ Rogaland har den nest høyeste gjennomsnittskarakteren blant fylkene, etter Akershus.

³⁵ Foreløpige eksamenskarakterer våren 2019: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/tema/karakterer/eksamenskarakterer-2019/>

Elevene i Rogaland presterer særlig høyt i matematikk og fremmedspråk. Elever fra Rogaland hadde våren 2019 høyest gjennomsnittskarakter i landet på eksamen i entreprenørskap og bedriftsutvikling samt engelskspråklig litteratur.

Karakterfordelingen viser at det er en langt lavere andel elever i Rogaland enn i landet totalt som fikk karakteren 1 til eksamen i engelsk både på Vg1 (studieforberedende) og Vg2 (yrkesfag). Også i matematikk er det færre som fikk karakteren 1, selv om andelen som ikke bestod eksamen er høy i enkelte fag, for eksempel matematikk 2P-Y, der 21,6 prosent i landet og 14 prosent i Rogaland fikk karakteren 1. I noen av fagene var det få elever som var oppe til eksamen. Antallet eksamener elever skal avlegge varierer ut fra utdanningsprogram og trinn. På Vg1 skal om lag 20 prosent av elevene trekkes ut til eksamen i ett fag.³⁶

Tilbud om sommerskole

Rogaland fylkeskommune har i ti år hatt et tilbud om sommerskole for elever med karakteren 1 i fagene matematikk og samfunnsfag. Hensikten er at disse gjennom intensiv opplæring etterfulgt av eksamen får anledning til å forbedre sin karakter. Årlig har rundt 100 elever benyttet seg av tilbudet, og flertallet av disse har fullført og bestått. Fra sommeren 2019 besluttet fylkestinget at tilbudet med sommerskole for elever med karakteren 1 utvides til også å omfatte elever i studiespesialiserende utdanningsprogram og elever med ikke vurdering (IV) i begge utdanningsprogram. Tilbudet skal gjelde for fag med lokalt gitt eksamen hvor minst 10 elever har karakteren 1 eller IV.

Hva påvirker skoleårsfullføring?

Tidligere karakterer er den faktoren som i størst grad påvirker elevenes fullføring. Elever med høye karakterer fra grunnskolen har høyest gjennomføring. Det er likevel forskjeller mellom skolene i hvor stor grad de lykkes med gjennomføringen for elever med lave karakterer fra grunnskolen. Ved Stavanger offshore tekniske skole fullførte alle elevene med 25-30 poeng fra grunnskolen, mot 64,5 prosent i fylket totalt.

Tabell 5.2 Skoleårsgjennomføring skoleåret 2018/2019 etter kjønn og karakterpoeng fra grunnskolen. Kilde: H&H

	>=55	50-55	45-50	40-45	35-40	30-35	25-30	0,1-25	Ukjent	Totalt
Gutter	98,9	97,1	95,5	90,4	87,2	79,9	68,8	51,0	62,3	85,3
Jenter	96,9	97,0	94,1	90,4	83,7	75,8	56,2	56,4	57,3	87,2
Totalt	97,3	97,0	94,7	90,4	85,8	78,4	64,5	52,7	59,9	86,3
Antall	452	1893	3142	3426	2780	2122	966	296	618	15695

Gutter og jenter som har samme karakterpoengsum fra grunnskolen, har omtrent samme gjennomføring. Når flere jenter allikevel gjennomfører og består, har det

³⁶ Trekkordning ved eksamen for grunnskole- og videregående skole

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/eksamen/trekkordning-ved-eksamen-for-grunnskole-og-videregaende-opplaring-udir-2-2018/>

sammenheng med at jenter har bedre karakterer fra grunnskolen. For eksempel utgjør gutter mindre enn en tredjedel av elevene som har fra 50-55 poeng fra grunnskolen, mens 2/3 av elevene med 0,1-25 og 25-30 poeng er gutter.

I hvilken grad bidrar våre skoler til elevenes læring?

Utdanningsdirektoratet publiserte i 2018 skolebidragsindikatorer basert på skoleårsresultater.³⁷ Hver elev som begynner på videregående skole, har med seg mange forutsetninger som påvirker den enkelte elevens resultater. Hva som kan tilskrives skolens innsats, er uklart. For å kunne måle skolens bidrag, må vi skille ut den delen av læringsresultatet som skyldes forutsetningene elevene har med seg når de begynner på videregående skole. Når denne kartleggingen gjennomføres, tar Udir høyde for - eller kontrollerer for - variasjoner som kan forklares med tidligere karakterer, kjønn, utdanningsprogram og trinn, slik at vi sammenligner elever med de samme forutsetningene. Det vil også finnes forutsetninger som vi ikke klarer å ta høyde for. Dette er ikke eksakt vitenskap, men et forsøk på å sammenligne skoler med mest mulig like forutsetninger.

For å måle skolens bidrag, tas det utgangspunkt i landsnivået for elever med samme forutsetninger. Dette kaller vi *forventet resultat*. Deretter sammenholdes skolens faktiske resultat med det forventede resultatet. Denne differansen kalles skolens bidrag.

Skolebidragsindikatorene viste at for skoleåret 2017/2018, bidro skolene i Rogaland med mindre enn landsgjennomsnittet til årsbestått (skoleårsgjennomføring). Det vil si at elever *med samme forutsetninger* i andre fylker (samme kjønn, samme tidligere karakterer, samme utdanningsprogram osv.) gjorde det bedre enn elevene fra Rogaland. For skoleåret 2016/2017 bidro skolene i Rogaland på linje med landsgjennomsnittet. Noen av våre skoler har likevel hatt et positivt skolebidrag over flere år. Rogaland har de to siste skoleårene ligget helt på landsgjennomsnittet når det gjelder skolebidraget til karakterpoeng.

Vi vet at resultatene i Rogaland er blant de beste i landet i faktiske resultater og at gjennomføringen øker i hele landet. Når vi likevel får et negativt skolebidrag, betyr det at skolene i andre deler av landet har forbedret seg mer enn våre skoler i samme tidsperiode for elever med samme forutsetninger. Det er et signal vi må merke oss, og som vi følger opp i dialogen med skolene. Ved noen skoler er det enkelt å forklare negative skolebidrag. Det kan for eksempel handle om at en gruppe elever fikk dårlige eksamensresultater. Ved andre skoler er resultatet vanskeligere å forklare, gitt det vi ellers vet om skolen. Da handler det ofte om at skolens resultat er korrigert for avvik mellom standpunkt- og eksamenskarakterer (fra grunnskolen eller videregående), og at korrigeringen går i skolens disfavør.

Det går an å argumentere for at det er viktigere å ligge på topp i faktiske resultater, enn på skolebidrag, siden det er de faktiske resultatene elevene tar med seg videre. Men det er et mål å ligge høyt på begge disse indikatorene eller målesystemene

³⁷ Les mer om skolebidragsindikatorer i OU-sak 5/19

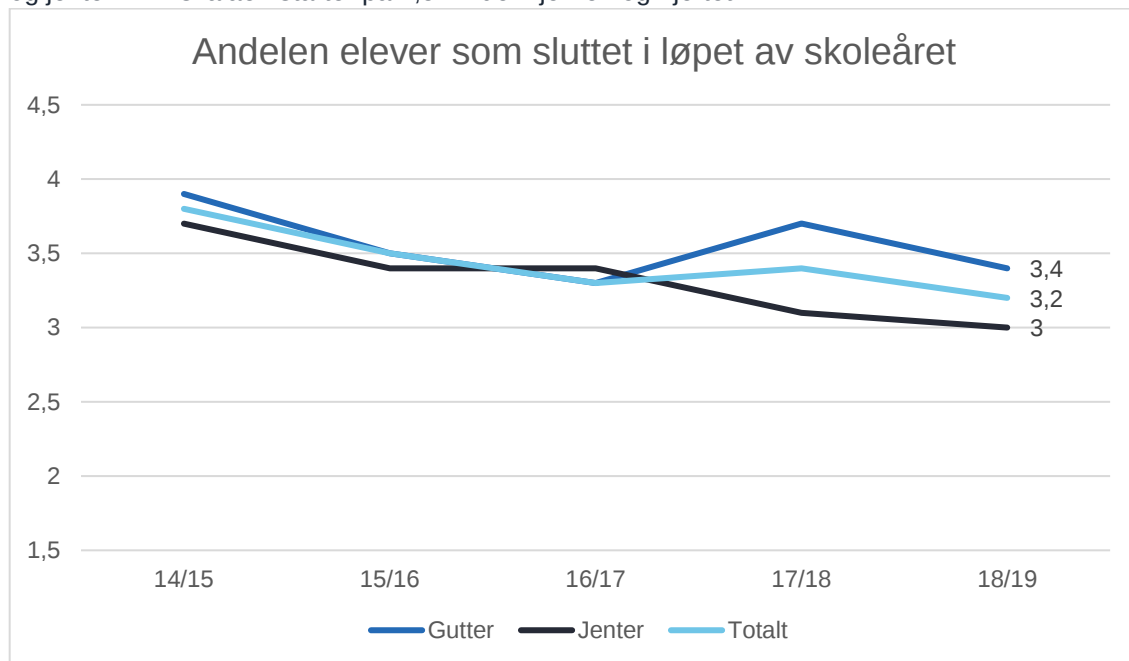
gjennom å utvikle elevenes potensial i større grad enn vi gjør i dag. Skolebidragsindikatorer for skoleåret 2018/2019, som denne meldingen gjelder, offentliggjøres i desember 2019.

Færre elever slutter i løpet av skoleåret

Andelen elever som har sluttet i løpet av skoleåret har gått ned de siste årene, men forskjellen mellom jenter og gutter har økt. Det er flere gutter enn jenter som slutter. Vi vet ikke årsaken til at forskjellen mellom gutter og jenter øker, men i samlinger med ansatte i støttetjenestene (sosialrådgivere, helsesøstre, oppfølgingstjenesten og PPT) har en diskutert om jenter i større grad ber om hjelp når noe er vanskelig. Dette bekreftes i Ungdataundersøkelsen i Rogaland 2019, der jenter oftere oppgir at de vil snakke med helsesykepleier hvis de har et personlig problem.

Skoleåret 2018/2019 sluttet 487 elever fra videregående opplæring etter 1. oktober. En tredjedel av disse sluttet i løpet av oktober, før de begynte å ta ut av retten til videregående opplæring.³⁸ Rundt en tredjedel sluttet i november til februar og en tredjedel i mars eller senere. De to siste gruppene har dermed brukt ett år (av totalt fem år) av ungdomsretten.

Figur 5.7. Andelen elever som sluttet i løpet av skoleåret. Utvikling fra 14/15 til 18/19 for gutter og jenter. NB: skalaen starter på 1,5. Kilde: hjernen og hjertet

Udir har også presentert tall for skolesluttere, som viser at andelen elever som slutter fra yrkesfag i Rogaland er redusert fra 5,6 til 4,7 prosent fra 2017/2018 til 2018/2019 og kun Sogn og Fjordane har en lavere andel elever som slutter (3,9 prosent).³⁹

³⁸ Les mer om når elevene bruker av opplæringsretten sin: <https://www.vilbli.no/nb/nb/no/nar-bruker-du-av-opplaeringsretten-din/a/029101>

³⁹ Tallene til Udir finnes her: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/sluttet/>

Flere hevet lærekontrakten

Antallet som hevet lærekontrakten, økte i løpet av 2018. Årsoversikten for fagopplæringen viser at økningen har funnet sted innenfor bygg- og anleggsgfag.

Tabell 5.3: Årsak til heving av kontrakter i perioden 2013 – 2017. Absolutte tall.

Kilde: Vigo

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Brudd på arbeidslivets regler	20	22	49	24	25	23
Feilvalg	94	78	94	82	78	83
Flyttet	29	40	37	31	28	25
Fått annet arbeid	33	17	21	13	17	26
Manglende oppholdstillatelse	0	1	0	0	0	1
Personlige årsaker	153	122	112	113	107	110
Økonomiske årsaker	5	9	8	15	7	8
Annen frafallsårsak/ikke oppgitt	29	20	20	26	17	23
Totalt	363	309	341	304	279	299

Personlige årsaker oppgis oftest som årsak til heving av kontrakter, og gjelder for mer enn en tredjedel av hevingene i 2018. Fylkeskommunens pedagogisk psykologiske tjeneste (PPT) kan hjelpe bedrifter med veiledning når lærlinger har personlige utfordringer. I noen tilfeller kommer de for seint inn i sakene. Bedrifter har ofte mindre erfaring og kunnskap om psykiske vansker og sosiale utfordringer enn skolene. Lærlinger omfattes av lærebedriftens bedriftshelsetjeneste der det er aktuelt, men denne har ikke nødvendigvis god nok kompetanse på utfordringene som ungdom kan oppleve. Derfor er det avgjørende at bedriftene vet om at det finnes gode muligheter for rådgivning og tilrettelegging som kan støtte både bedriften og lærlingene, slik at flere lærlinger kan bli værende i læringsløpet.

Færre elever i oppfølgingstjenesten

Oppfølgingstjenesten (OT) har som formål å følge opp ungdom med rett til videregående opplæring som ikke søker, takker nei til eller slutter i videregående opplæring. De skal få tilbud om opplæring, arbeid eller andre tiltak som på sikt kan gi mulighet for kompetansefremmende opplæring.

Skoleåret 2018-19 kartla OT 3583 ungdommer. 1292 av disse ble tilmeldt OT fordi de ikke hadde søkt videregående opplæring. 1771 ungdommer er kartlagt og «sjekket ut» av OT og er ikke lenger i målgruppen. Alle ungdommer som er i målgruppen, kontaktes og kartlegges. Ved skoleårets slutt hadde OT registrert 1812 ungdommer.

Fylkeskommunen har utvidet samarbeidet med NAV-Rogaland, med større

oppmerksomhet rettet mot ungdommer som er registrert i NAV, men som ikke har fullført videregående opplæring og fortsatt har ungdomsrett. Det er innført forpliktende samarbeidsrutiner, med mål om å få flere unge til å fullføre.

I takt med bedre gjennomføring, blir det færre ungdommer som trenger hjelp av oppfølgingstjenesten. Rogaland har en lavere andel enn landsgjennomsnittet som er i oppfølgingstjenestens målgruppe.⁴⁰

Dette er oppfølgingstjenesten (OT)

- OT har ansvar for å koordinere og samordne den tverrfaglige innsatsen for ungdoms som ikke søker, takker nei til eller slutter i videregående opplæring.
- OT skal ha oversikt over målgruppen, etablere kontakt og tilby veiledning og oppfølging.
- OT har en sentral rolle i Glidelåssamarbeidet, et samarbeid mellom de videregående skolene og kommunene for å øke gjennomføringen av videregående opplæring.
- OT har bidratt i opprettelse og drift av Kvalifiseringssenteret.

Spesialundervisning

Elever kan motta spesialundervisning etter sakkyndig vurdering som konkluderer med et behov for omfattende tilpasset opplæring. Elevene får en individuell opplæringsplan (IOP) i fag hvor de ikke følger ordinære læreplanmål, og de oppnår grunnkompetanse. De fleste elevene som har rett til spesialundervisning, får dette i egne tilrettelagte opplæringsløp. I unntakstilfeller kan elever også motta spesialundervisning og fortsatt gå mot fulle læreplanmål.

Tabell 5.4 Antall elever i spesialundervisning skoleåret 2017/2018 og 2018/2019 og antall og andel som sluttet. Kilde: Vigo

	2017/2018			2018/2019		
	Antall	Antall sluttet	% sluttet	Antall	Antall sluttet	% sluttet
Arbeidstrening	275	15	5,5	283	19	6,7
Hverdagslivstrening	68	2	3	64	3	4,7
Grunnkompetanse i egen gruppe	272	23	8,5	269	43	16
Grunnkompetanse i ordinære klasser	73	17	23,3	78	24	30,8
Totalt	688	70	10,2	694	89	12,8

⁴⁰ <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/tall-fra-oppfolgingstjenesten-juni-2019/>

Antallet elever som går i tilrettelagt opplæring har vært stabilt de siste årene. Men vi ser at andelen elever som slutter i løpet av skoleåret (etter 1. oktober) er forholdsvis høy i noen grupper, særlig blant elever som går mot grunnkompetanse i ordinære klasser.

Lærekandidatordningen

I kapittel 2 ble det vist at 28 lærekandidater hadde avlagt prøve i 2018. Årsoversikt for fagopplæringen⁴¹ viser at vi i Rogaland i 2018 hadde 39 lærekandidater med ungdomsrett og 12 lærekandidater uten ungdomsrett. En rapport fra NIFU⁴² viser at Rogaland i liten grad tar i bruk lærekandidatordningen.

Den viktigste målgruppen for lærekandidatordningen vil være elever som har bestått sitt opplæringsløp mot planlagt grunnkompetanse enten i ordinære klasser eller i egen gruppe. Lærekandidatordningen kan også i helt spesielle tilfeller være aktuell for elever som har gjennomført ordinær opplæring i skole, og som vil ha best utbytte av en lavere kompetanse enn fag- og svennebrev (grunnkompetanse) som sin sluttkompetanse.

Det er et mål å arbeide for at flere elever skal gjennomføre et løp som forbereder dem til en rolle i arbeidslivet. Ved å ta lærekandidatordningen i bruk i større grad enn i dag, kan de oppnå kompetansebevis innenfor et avgrenset område av faget. Dette krever samarbeid med arbeidslivet om inngåelse av opplæringskontrakter og en bedre tilpasset opplæring

Ny plan for tilrettelagt opplæring

Rundt 20 prosent av ungdomskullet har i større eller mindre grad problemer med å fullføre og bestå videregående opplæring innen vanlig tid og med tilpasset opplæring i ordinære klasser. En egen ekspertgruppe – Nordahl-utvalget – har sett på dette.⁴³ De anslår at om lag 20 prosent av elevgruppen vil ha behov for tilrettelagt opplæring i perioder, mens 2,5 prosent vil ha behov for spesialundervisning. En oppfølging av ekspertutvalgets rapport vil komme gjennom en stortingsmelding høsten 2019.

En ny plan for tilrettelagt opplæring i Rogaland ble iverksatt høsten 2019. Den skal bidra til å identifisere, kartlegge og følge opp elever som trenger tilrettelagt opplæring i en periode, men som ikke har rett på spesialundervisning. Tidlig innsats er en gjennomgående anbefaling for god elevoppfølging. Det krever et nært samarbeid mellom kommunene og fylkeskommunens videregående skoler, med god informasjonsutveksling før skolestart. God elevoppfølging krever blant annet elevmedvirkning, god informasjonsflyt, felles målsetting og verdier, sosial og faglig støtte til elev og lærer, samt nok ressurser.

⁴¹ Årsoversikt for Fagopplæring OU-sak 47/19

⁴² Markussen, E., Grøgaard, J. B., & Hjetland, H. N. (2018). «Jeg vet ikke hva alternativet skulle vært»: Evaluering av lærekandidatordningen og av ordningen med tilskudd til opplæring av læringer, praksisbrevkandidater og lærekandidater med særskilte behov.

⁴³ Nordahl-utvalget: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/det-spesialpedagogiske-tilbudet-til-barn-og-unge-er-for-darlig/id2595915/>

Bedre samhandling på tvers av tjenestene

Støttetjenestene ved de videregående skolene består av sosialrådgivere, helsesykepleiere, PPT-veiledere og Oppfølgingstjenesten. De fleste skolene har god struktur og god samhandling på tvers av tjenestene.

I januar 2019 ble det gjennomført en felles fagsamling for støttetjenestene hvor taushets- og opplysningsplikten for lov- og rammeverkene innen helse- og opplæringssektoren var tema.

I de regionale oppfølgingssamlingene for støttetjenestene kom det frem ulike utfordringer ved samhandlingen i praksis. Det viser seg at skoler der det tverrfaglige samarbeidet er godt forankret i ledelsen og i skolens tverrfaglige team, fungerer mye bedre enn der samarbeidet hviler på tjenestene selv. Tydelig rolleavklaring og mandat for den enkelte tjeneste, kultur for å ha eleven i sentrum, samtykkekompetanse og tett samarbeid med kontaktlærer var andre viktige faktorer for å lykkes med å få elever som sliter til å gjennomføre og bestå opplæringsløpet.

Skolene og fylkesadministrasjonen vil videreføre tiltak som opprettholder og videreutvikler god samhandlingskultur.

6. Slik blir opplæringen enda bedre

I dette kapitlet presenteres arbeidet med kompetanseutvikling; etter- og videreutdanning for lærere, satsingen på profesjonsutvikling og samhandlingen mellom skolene og fylkesrådmannen, det vi kaller styringsdialogen.

Kompetansebygging styrker opplæringen

Rogaland fylkeskommunes strategiplan for etter- og videreutdanning: *Kompetanse og kapasitetsbygging frem mot 2025*, bygger på de nasjonale føringene i «Lærerløftet - på lag for kunnskapsskolen» og målsettingene

- faglig sterke lærere
- læring og lagbygging
- flere karriereveier for lærere
- en mer attraktiv lærerutdanning

Målsettingene skal nås med to nasjonale strategier:

Kompetanse for kvalitet, Strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere⁴⁴ har som mål å styrke elevenes læring og motivasjon ved å øke lærernes faglige, fagdidaktiske og pedagogiske kompetanse. Yrkesfaglærerløftet⁴⁵ er en satsing på framtidas fagarbeidere gjennom en pakke etter- og videreutdanningstilbud for yrkesfaglærere.

I tillegg foregår etterutdanning gjennom fagnettverk, helhetlig fag- og yrkesopplæring (HFY) og ikke minst det løpende arbeidet med profesjonsutvikling på hver skole. Det overordnede arbeidet med profesjonsutvikling har i sterkest grad involvert ledelse og tillitsvalgte. For at arbeidet skal lykkes, er det avgjørende at det fører til refleksjon og erfaringsdeling i hele kollegiet. Tilbakemeldinger fra skolebesøkene viser at

⁴⁴ <https://www.udir.no/arkivmappe/etter-og-videreutdanning/artikler-videreutdanning/strategien-kompetanse-for-kvalitet/>

⁴⁵ <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/nasjonale-satsinger/yrkesfaglarerloftet/>

prosessene rundt det å drøfte skolens retning med tanke på pedagogisk utviklingsarbeid, fører til refleksjon og erfaringsdeling i kollegiet.

Kompetansebygging i tall 2018/2019

- 246 lærere deltok på videreutdanningstilbud gjennom Kompetanse for kvalitet, de fleste i prioriterte fag som matematikk, naturfag, norsk og engelsk, samt områder som lesing, læring og vurdering, rådgivning og andrespråk-didaktikk.
- Seks skoleledere deltok i Kompetanse for kvalitet gjennom rektorutdanningen, som den første av fem ulike moduler i en mastergrad i skoleledelse. En samlet oversikt over de andre fire modulene viser at om lag 20 skoleledere studerte skoleledelse på ulike nivåer.
- 46 yrkesfaglærere tok videreutdanning i veiledning og i entreprenørskap (15 studiepoeng). Studiene ble utformet utfra lokale behov med utgangspunkt i våre satsingsområder.
- Rundt 650 programfagslærere på yrkesfag deltok på etterutdanning i veiledning. Tiltaket ble gjennomført på en av de felles planleggingsdagene og hadde samme program i sør- og nordfylket. Etterutdanningstiltaket kan ses i sammenheng med satsingsområdet vurdering. Samtidig vil det kunne være en styrking av kontaktlærerrollen.
- Tre regionale samlinger med vekt på styrking av veiledningskompetansen og elevens medvirkning i vurderingsarbeidet ble gjennomført våren 2018. Hver skole fikk delta med inntil 15 lærere og ledere.
- 224 søkere uten godkjent utdanning har deltatt på ordningene knyttet til studier i pedagogikk (PPU, PPU-Y og Yrkesfaglærerutdanningen) siden 2015, gjennom Udirs stipendordning for kvalifisering av ansatte i lærerstillinger. Flertallet av deltakerne er ansatte på yrkesfaglige utdanningsprogram.

Stipendordningen gir resultater

Stipendordningen gir flere yrkesfaglærere anledning til å fullføre lærerutdanningen. Den bidrar også til økt rekruttering av yrkesfaglærere blant personer som tidligere arbeidet i andre sektorer. De nasjonale videreutdanningsstrategiene gir skolene gode muligheter til å øke lærernes kompetanse. Skolenes kompetansebehov og fylkeskommunale prioriteringer bestemmer hvem som får stipend. For noen skoler kan det at mange ansatte tar videreutdanning samtidig føre til utfordringer på kort sikt. Målsettingen om godt utdannede og omstillingsdyktige lærere veier i et langsiktig perspektiv likevel opp for ulempene.

Kompetansebyggingen blir desentralisert

Som en forberedelse til og støtte i implementeringen av Fagfornyelsen, skal alle fylkeskommuner fra høsten 2019 delta i *desentralisert ordning – lokal kompetanseutvikling*. Ordningen innebærer et skifte i statens rolle og bidrag til etterutdanning. I den nye modellen skal nasjonale myndigheter ha rollen som pådriver og tilrettelegger, mens skoleeier får hovedansvaret for å gjennomføre etterutdanningstiltakene.

Fylkeskommunen skal samarbeide med universitets- og høyskolemiljø og andre aktuelle aktører. Kompetanseutviklingen skal være forsknings- og kunnskapsbasert og ha gjensidig kompetanseutvikling som mål.

Utviklingsarbeidet skal bygge på utfordringer den enkelte skole eller kommune/fylkeskommune har, og føre til bedre læring for elevene. Fylkeskommunen skal kartlegge og prioritere utviklingsområder, og deretter utforme en kompetanseutviklingsplan. Skolelederne og lærerprofesjonen skal være involvert i kartlegging og utforming av tiltak. Fagnettverk og HFY vil også være viktige kompetanseutviklingsarenaer.

Profesjonsutvikling - faglig fellesskap til elevenes beste

De siste årene har profesjonsutvikling stått sentralt i videreutviklingen av skolen. I satsingsområdene for 2017-2021 er det understreket at god profesjonskompetanse utvikles i samarbeid mellom skoleledere og lærerkollegier ved å legge til rette for og understøtte utvikling av et lærefellesskap der lærerne har mulighet til å utvikle seg faglig, både individuelt og i et profesjonelt fellesskap. Gjennom arbeidet med satsingsområdene ønsker fylkesrådmannen derfor at skolene og lærebedriftene skal utvikle den kollektive praksisen og bygge et stekt profesjonelt læringsfellesskap.

Profesjonsfellesskap er også omtalt i et helt delkapittel i ny, overordnet del (omtalt under Fagfornyelsen i kap. 1), som skal iverksettes fra 2020. Her heter det at *Skolen skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis.*⁴⁶

Her beskriver vi hva det innebærer, hvorfor vi satser på profesjonsutvikling og hva som har skjedd på området det siste året.

Hva er profesjonsutvikling og hva legger vi i begrepet

Læreren er en sentral faktor for elevens læring og utvikling. Relasjonene til elevene, og fagene de underviser i, er kjernen i lærerrollen. Profesjonsutvikling innebærer å videreutvikle lærerrollen gjennom dialog og samhandling med kolleger der en sammen vurderer om elevenes opplæring er i tråd med målene i læreplanverket. Skolene våre legger vekt på å bygge og styrke gode lærerfellesskap som samarbeider om undervisning og felles praksis til elevens beste.

Hvorfor er profesjonsutvikling så viktig

Organiseringen har stor betydning for elevens læring og utvikling. Sjansene for å få engasjerte elever med gode resultater, der også de lavest presterende elevene opplever økt mestring, er størst når lærerne har et felles rammeverk for undervisningen.⁴⁷ Et felles rammeverk innebærer i praksis at forskjellige lærere forsterker det samme budskapet, og at lærerne skaper forbindelser til det som læres i

⁴⁶ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/overordnet-del/prinsipper-for-skolens-praksis/profesjonsfellesskap-og-skoleutvikling/>

⁴⁷ Robinson (2011) referert i Erik Irgens 2016:15 Skolen. Organisasjon og ledelse, kunnskap og læring. Fagbokforlaget.

de ulike fagene. Dette kan ikke realiseres uten et utstrakt faglig-profesjonelt samarbeid.

Profesjonsutvikling innebærer at lærere, ledere og andre ansatte

- reflekterer over felles verdier og utviklingsbehov
- utvikler felles mål
- samarbeider om undervisnings- og læringsmiljøer
- identifiserer og forsterker god praksis gjennom kontinuerlig utviklingsarbeid
- bruker forskning, erfaringsbasert kunnskap og etiske vurderinger som grunnlag for målrettede tiltak
- gir rom for å stille spørsmål og lete etter svar på god praksis som bidrar til elevenes læring og utvikling
- tar aktivt del i det profesjonelle læringsfellesskapet for å videreutvikle skolen
- har gode strukturer for samarbeid, støtte og veiledning mellom kolleger og på tvers av skoler
- legger til rette for en uttalt delings- og læringskultur

Når vi bruker begrepet profesjonsutvikling, tenker vi på det samlede arbeidet med å utvikle god felles praksis til beste for elevene.

Fakta om profesjonsutvikling

Til å lede arbeidet med profesjonsutviklingen i Rogaland er det etablert en styringsgruppe med representanter fra fagforeninger, rektorene og opplæringsavdelingen. Det viktigste tiltaket innen profesjonsutvikling, læring og lagbygging, er satsingen «Ledelse og tillitsvalgte sammen om profesjonsutvikling». Satsingen, som er et samarbeid med fagorganisasjonene, har et innhold som veksler mellom faglig påfyll og arbeidsøkter knyttet til å utvikle profesjonsfellesskapet på den enkelte skole.

En todagers samling høsten 2017 markerte oppstarten av denne satsingen. Temaet var mulighetene som ligger i samskaping mellom skoleledere og tillitsvalgte. I etterkant av denne samlingen og frem mot mai 2018 har kollegiet på den enkelte skole arbeidet videre med temaet med utgangspunkt i egen situasjon og egne prosesser.

Profesjonsutvikling var tema i styringsdialogen våren 2019. På en rektor- og tillitsvalgtsamling våren 2019 delte og lærte skolene av hverandres erfaringer med samskaping og profesjonsutvikling. Høsten 2018 ble det arrangert samlinger i nord- og sørfylket der professor Eirik J. Irgens utdypet det faglige kunnskapsgrunnlaget for medvirkning og medbestemmelse.

Høsten 2019 vil den enkelte skole få veiledning med professor Irgens. Som en forberedelse til dette har hver skole utarbeidet en egenvurdering av skolens profesjonelle læringskultur og av samarbeidet mellom ledelse og tillitsvalgte. Videre beskriver skolene de temaer og utviklingsområder de ønsker å ta opp som utgangspunkt for veiledningen.

Om samhandlingen mellom skoler, bedrifter og fylkesrådmannen

Styringsdialogen er fylkesrådmannens verktøy for å lede skolene. Like viktig er styringsdialogen som arena for tilbakemeldinger *fra skolene* til fylkesrådmannen. Skolebesøkene er sentrale i styringsdialogen. Disse besøkene gir et godt grunnlag for videre faglig og profesjonell utvikling og en indikasjon på hvor innsatsen bør settes inn. I tillegg til skolebesøkene som gjennomføres to ganger i året, består styringsdialogen av årlige rektorsamtaler, to-tre rektorsamlinger hvert halvår og månedlige møter i strategisk ledergruppe (SLG).

Dette er styringsdialogen

Skolebesøkene tar utgangspunkt i den enkelte skoles utfordringer. Vi diskuterer praksis på viktige satsingsområder, planer for å nå egne mål, resultater på sentrale områder og videre skoleutvikling. Å få flere elever til å fullføre står sentralt. Målet med besøkene er at både skolen og administrasjonen skal lære av dialogen. De som deltar på skolebesøkene er fylkeskommunens skoleadministrasjon, skolenes ledelse og de tillitsvalgte.

Rektorsamtalen er todelt: Rektor og fylkesdirektøren drøfter resultater, skolekvalitet og utviklingsområder. I tillegg er rektorsamtalen en medarbeidersamtale for rektor.

Rektorsamlingene har som mål å bidra til både skoleutvikling og lederutvikling. Samtidig er det en arena for refleksjon og samarbeid på tvers av skolene.

Strategisk ledergruppe består av tre rektorer (en fra hver region) i tillegg til opplæringsdirektøren og tre seksjonssjefer. Gruppen behandler i hovedsak strategiske spørsmål.

Styringsdialogen innenfor fagopplæring

Opplæringskontor og selvstendige bedrifter som er godkjent som lærebedrifter etter opplæringsloven, har rapporteringsplikt til fylkeskommunen. I Rogaland innkalles opplæringskontor, kommuner og de største frittstående lærebedriftene til årlige dialogmøter. Kvalitet i opplæringen er hovedfokus, med blant annet gjennomgang av lærling- og lærebedriftsundersøkelsene. Dialogmøtene er blitt tatt svært godt imot. I tillegg arrangeres den årlige Fagopplæringskonferansen og to faste dimensjoneringsmøter der alle opplæringskontorene og de største kommunene blir invitert.

7. Oppsummering og refleksjoner

Kvalitetsmeldingen for 2018 pekte på disse forbedringsområdene:

- Involvere elevene mer i eget læringsarbeid og sikre at undervisvurderingen både informerer og motiverer elevene til ytterligere innsats.
- Styrke det forpliktende samarbeidet med eksterne aktører for å sikre gode overganger inn i videregående skoler og ut i lærebedriftene.
- Videreutvikle samarbeid og erfaringsoverføring mellom skolene for å dra nytte av gode erfaringer fra enkeltskoler eller regioner.
- Utarbeide en helhetlig plan for oppfølging av elever med behov for tilpasset opplæring/spesialundervisning i ordinære klasser.

På noen av disse områdene kan vi følge utviklingen ved hjelp av tall og indikatorer. På andre områder må vi evaluere innsatsen ved hjelp av mer kvalitative kilder. Begge deler er viktige sider av kunnskapsgrunnlaget for å vurdere om vi har et forsvarlig system.

Vi ser en positiv utvikling når det gjelder vurderingsarbeid, særlig når det gjelder å involvere elevene mer i eget læringsarbeid. Fortsatt er det mange skoler som kan bli bedre på dette området, og en bedre dialog mellom lærere og elever er et satsingsområde framover. Det er viktig at elevenes erfaringer og opplevelse med vurdering vektlegges på lik linje med lærerens. Både elev og lærer har ansvar for at dialogen fører til økt læring for elevene.

Det har gjennom hele skoleåret blitt jobbet med å styrke det forpliktende samarbeidet med eksterne aktører for å oppnå gode overganger fra ungdomsskolen og inn i videregående opplæring. «Glidelåsen» er ett av tiltakene for å sikre en god overgang til videregående skole for utsatte elever. Resultatene fra Glidelåsen er positive, og kommunene har gjort en stor og viktig jobb med å identifisere og følge opp elever de mener kan få problemer i overgangen. Kommunene mener at de videregående skolenes oppfølging varierer en del. Det understreker fylkeskommunens ansvar for å fortsette arbeidet med å befeste Glidelåsen som driftsmodell. Gode strukturer, egnede arenaer og kultur for samhandling på tvers av sektor og forvaltningsnivå må videreutvikles.

Det er også arrangert «Flying start-kurs» ved flere skoler som et ledd i nullvisjonen om at alle skal fullføre videregående opplæring. Også her ser vi at noen skoler oppnår bedre resultater enn andre i form av å få kontakt med aktuelle elever.

Flere lærlinger hever lærekontrakten. Dette kan tyde på at overgangen fra skole og ut i lærebedriftene fortsatt kan forbedres slik at elevene er bedre forberedt til opplæring i bedrift. Innsatsen på dette området bør økes. Det arbeides for at flere skal få lære plass. Dette arbeidet lyktes vi bedre med i 2019 enn året før, mye på grunn av bedre tider i næringslivet. Vi vil arbeide videre med å forbedre oppfølgingen av elever

fra Vg2 yrkesfag og ut i lære og mens de er lærlinger. Framover blir det viktig å konsentrere innsatsen om å redusere antallet som slutter mens de er i lære. Bedre informasjon om hvilke muligheter bedriftene har til å få hjelp når lærlinger har det vanskelig, er ett av grepene. PPT kan bistå, men da må de kontaktes før det er for sent. Det finnes også tilskuddsordninger for lærlinger med utfordringer. Med bedre kunnskap om hvordan også lærlinger kan få tettere oppfølging, blir det mulig å oppnå målsettingen om at flere skal gjennomføre læretida og bestå fagprøven.

Når det gjelder videreutvikling av samarbeid og erfaringsoverføring mellom skolene for å dra nytte av gode erfaringer fra enkeltskoler eller regioner, har vi ikke tilstrekkelige data på omfanget av samarbeid og erfaringsoverføring mellom skolene. Men inntrykket fra skolebesøkene tyder ikke på at det har vært stor utvikling på dette området det siste året. Dette vil vi også følge opp i vårt videre arbeid.

Fylkeskommunen har laget en helhetlig plan for oppfølging av elever med behov for tilpasset opplæring eller spesialundervisning i ordinære klasser. Ett tegn på at planen iverksettes med godt resultat, vil være at andelen elever som slutter fra grunnkompetanse i ordinære klasser går ned. Andelen er høy og den økte fra skoleåret 2017/2018 til 2018/2019. Et annet tegn vil være at flere elever med lave karakterer fra grunnskolen, fullfører og består.

Det er også fortsatt et stort potensial for å øke andelen elever som går fra enkelte typer spesialundervisning til lære kandidatordningen. Denne ordningen forbereder dem til en rolle i arbeidslivet der de kan oppnå kompetansebevis innenfor et avgrenset område av faget. Vi har foreløpig ikke et godt nok datamateriale på dette området til å undersøke nøyaktig hvor mange som går fra spesialundervisning til lære kandidatordningen. Vi ser likevel en tydelig tendens at enkelte skoler i større grad enn andre tar ordningen i bruk.

Økt gjennomføring står sentralt i kvalitetsarbeidet vårt og er ett av tre satsingsområder. Kvalitetsmeldingen viser at gjennomføringen i løpet av fem år har økt. Bare to fylker har bedre gjennomføring enn Rogaland for 2013-kullet. Også skoleårgjennomføringen har økt til skoleåret 2018/2019. Forbedringen har i hovedsak funnet sted innenfor yrkesfag.

Innenfor studieforbereidende og påbygg er skoleårgjennomføringen lavere enn året før. Årsaken til at totalgjennomføringen har økt, er at færre slutter og færre får karakteren 1. Men det har vært en betydelig økning av andelen elever som ikke får karakter på grunn av manglende vurderingsgrunnlag, og økningen er størst på studieforbereidende utdanningsprogram. Noe av årsaken kan være at fraværet har økt. Men andelen som får «manglende vurdering» på grunn av fraværsgrensa, utgjør bare 29 prosent av det samlede antallet som ikke får vurdering.

Dette vil vi jobbe videre med

De siste årene er det jobbet systematisk og godt med å forbedre læringsmiljø, læringsresultater og gjennomføring i videregående opplæring. Både nasjonale initiativ, våre egne satsingsområder og nullvisjonen har bidratt til å sette søkelys på hvor opplæringen kan forbedres. Systematisk arbeid med profesjonsutvikling på hver enkelt

skole har bidratt til at personalet i større grad jobber sammen om å forbedre opplæringen, og vi ser resultater i form av bedre gjennomføring.

Samtidig viser tall fra SSB at av kullet som startet i videregående opplæring i 2008, er det 1019 av 5858 som ikke har bestått videregående opplæring selv etter ti år. Det er et høyt antall unge mennesker som har møtt opp og deltatt i videregående opplæring, men som likevel ikke får vitnemål. Det er viktig og nødvendig å drøfte hva vi som skoleeier kunne gjort bedre for at de skulle lykkes. De fleste av disse drøyt 1000 elevene har vært lenge i opplæringsløpet. Mange av dem mangler ikke mye på å kunne gjennomføre og få vitnemål. I 2016 vedtok fylkestinget at fylkeskommunen skal gi opplæringstilbud til voksne uten rett som har fullført, men ikke bestått videregående opplæring.⁴⁸ Det betyr at ungdom som har brukt opp retten, men ikke fullført videregående opplæring, får *voksenrett* når de blir 25 år. De kan få opplæring i de fagene de mangler for å oppnå den sluttkompetansen de har valgt.

Oppfølgingstjenesten har fått ansvar for å følge opp all ungdom under 25 år som ikke har bestått videregående opplæring.⁴⁹ Det er mange ulike grunner til at ungdom ikke fullfører og består opplæringsløpet sitt. Derfor må vi ha fleksible tiltak med tilpassede opplæringsløp for denne gruppen. Slik vil vi bidra til at enda flere fullfører det opplæringsløpet de startet på, både de som er under og over 25 år.

Ny kunnskap for det videre arbeidet

Det siste året har vi fått flere data som sier noe om hva som er viktig for å skape et godt læringsmiljø for elever. Ung i Rogaland 2019 peker på at god psykisk helse henger sammen med et godt selvbilde, Undersøkelsen viser tydelig at skolen er en av de viktigste arenaene for å fremme et godt selvbilde hos elevene. Gode relasjoner er den viktigste enkeltfaktoren for å skape et godt selvbilde. Ung i Rogaland viser at det er viktigere å jobbe med skolemiljøet og relasjonene mellom elevene og mellom elev og lærer enn å jobbe med skolepress for å forebygge psykiske plager. Gjennom Se videre-prosjektet er dette funnet nyansert. Her viser ferske data at det er mulig å ha et høyt læringstrykk med høye forventninger om innsats uten at det fører til økt stress blant elevene. Forutsetningen er at læringsmiljøet er preget av et mestringsklima, og ikke et prestasjonsklima. Undersøkelsen viste at vel en tredjedel av elevene i undersøkelsen opplever et sterkere prestasjonsklima enn mestringsklima. Denne kunnskapen blir et viktig grunnlag for det videre arbeidet med læringsmiljø i skolene.

Flere endringer på trappene

I tida framover skal det innføres nye læreplaner, ny struktur innenfor yrkesfagene⁵⁰ og et nytt skoleadministrativt system. Det er varslet flere endringer fra nasjonalt nivå, blant annet en fornyelse av videregående skole⁵¹ og en stortingsmelding om tidlig innsats⁵²

⁴⁸ FT-sak 67/16

⁴⁹ OU-sak 43/19

⁵⁰ Ny struktur for yrkesfag: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-struktur-for-yrkesfag/id2592107/>

⁵¹ Regjeringen vil legge frem stortingsmelding om fornyelse av videregående skole <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/stortingsmelding/id2666489/>

⁵² Beholder retten til spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/holder-retten-til-spesialundervisning/id2661681/>

(en oppfølging av både Nordahl-utvalget og Stoltenbergutvalget⁵³). Liedutvalget⁵⁴ skal levere endelig innstilling med forslag til endringer i struktur, organisering og fagsammensetning i fremtidens videregående opplæring. Forslag om lovfesting av karriereveiledning er ute på høring. Etter- og videreutdanningsutvalget leverte sin uttalelse i juni 2019. Våren 2020 kommer en stortingsmelding om livslang læring i forbindelse med kompetansereformen Lære hele livet.

Fagfornyelsen krever prioritering

Utdanningsdirektoratet har formulert forventninger til skoler og skoleeiere i forbindelse med fagfornyelsen.⁵⁵ Forventningene til skolen handler om at elevens læring og utvikling skal stå i sentrum. Skolene må blant annet planlegge hvordan elevene skal medvirke i opplæringen og hvordan verdier og prinsipper i læreplanverket skal prege praksis.

Skoleeier har ansvar for at elevene får opplæring i tråd med læreplanverket og for at skolene har riktig kompetanse. Dette handler blant annet om å legge til rette for medskapning og medvirkning. I tillegg skal skoleeier stille nødvendige ressurser til disposisjon og sørge for rammebetingelser som gir skolene mulighet til å sette seg inn i og ta i bruk læreplanverket på en god måte.

I tida framover blir det en utfordring å prioritere ressursene slik at skolene får rammer som gjør det mulig å følge opp kravene som stilles. Lærerorganisasjonene har vært opptatt av vikartimer og peker på at det er et visst press på skolene. De mener at når det stilles nye krav, må det også stille ressurser til rådighet.

Organisasjonene er også opptatt av kravet om at hver kontaktlærer ikke skal ha ansvar for mer enn 15 elever. Opplæringsavdelingen har godkjent søknader om dispensasjon fra kontaktlærervedtaket på sju skoler for skoleåret 2019-20. Her er det ikke økonomiske ressurser som er hinderet, men muligheten til å få det til på Vg2 og Vg3 på studieforberevende utdanningsprogram. Mange skoler praktiserer nå blandede klasser på Vg2 og Vg3, slik at elevene går i samme klasse som de gjorde på Vg1, også etter at de har valgt enten realfag eller språk/samfunnsfag/økonomi. Det betyr at klassen splittes opp i ulike programfag-konstellasjoner en stor del av uka, mens antall fellesfaglærere som har hele klassen er desto lavere. Programfaggruppene er normalt satt sammen av elever fra flere klasser. Dermed er programfaglærerne lite egnet som kontaktlærere. Dette vedtaket må dermed få tid til å bli iverksatt i alle klasser.

En annen gruppe som kan trekkes fram når det gjelder å diskutere skoleeiers ansvar for å stille nødvendige ressurser til disposisjon, er elever som går mot grunnkompetanse i ordinære klasser. Det er satt ned en arbeidsgruppe som skal se på den totale bruken av ressurser til spesialundervisning. Kan ressursene til

⁵³ Stoltenbergutvalget: <https://nettsteder.regjeringen.no/stoltenbergutvalget/news/overlevering-av-utvalgets-rapport/>

⁵⁴ Utval som skal sjå på vidaregåande opplæring <https://www.regjeringen.no/no/dep/kd/org/styrer-rad-og-utvalg/utval-skal-sja-pa-vidaregaande-opplaring/id2569543/>

⁵⁵ Arbeid med nye læreplaner – forventninger og ansvar <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/arbeid-med-nye-lareplaner--forventninger-og-ansvar/>

spesialundervisning forvaltes og fordeles på en bedre måte? Er det behov for å flytte ressurser fra ett område til andre områder?

Målsetningen er at alle elever skal gjennomføre og bestå på sitt nivå og få en formell sluttkompetanse. Øremerkede midler til elever som går mot planlagt grunnkompetanse i ordinære klasser, og økt ressurs til tilpasset opplæring er blant tiltakene som arbeidsgruppen ser nærmere på.

Utviklingsarbeid tar tid

Satsingsområdene for videregående opplæring ble vedtatt for en fireårsperiode. Dette har gitt skolene nødvendig ro til å arbeide målrettet over tid. Fylkesrådmannen mener at dette har vært et positivt bidrag til den gode utviklingen vi har sett de siste årene. Forskning viser at forbedringsarbeid i skolen krever at det arbeides over tid for å oppnå varige endringer. Forbedringsarbeid tar også tid i det daglige. Det er en utfordring å finne rom for grundige medvirkningsprosesser i arbeidet med profesjonsutvikling. Skolene har håndtert dette ulikt. Det er viktig at alle parter opplever en reell og god medvirkning. Derfor må vi ha et langsiktig perspektiv i arbeidet med satsingsområdene og finne gode lokale løsninger for framdrift og tidsbruk.

For å lykkes med profesjonsutvikling er det en forutsetning at både skoleledere, tillitsvalgte og lærere opplever å ha tilstrekkelig handlingsrom i arbeidet sitt. Skoleledelsen har ansvar for at skolene utvikler seg om en lærende organisasjon der lærere som et kollegium samarbeider om å gi elevene en opplæring som er i tråd med målene i læreplanverket. Et profesjonelt skjønn utøves både individuelt og i felleskap med andre. I tillegg er det et kjennetegn på profesjonsutvikling når man utvikler en felles plattform for hvordan skolene og partene lokalt kan drive frem utviklingsarbeidet. Skolebesøkene viser forskjeller på flere områder, men fellestrekket er bred deltakelse i prosessene og en vilje til å skape utvikling.

Det er avgjørende at vi som organisasjon har evne til å gjennomføre det som er bestemt på ulike nivåer, og at vi bruker de planene som er utviklet. På noen områder ser vi at gjennomføringsevnen kan bli bedre. Men det er også mye i skolen og lærebedriftene som ikke kan reguleres gjennom rutiner og forskrifter. På den ene siden har skoler og lærebedrifter mye å følge opp for å *gjøre ting riktig*. På den andre siden har de et stort handlingsrom når det gjelder å *gjøre de riktige tingene*. Det er her profesjonsutviklingsarbeidet er så viktig. For å finne ut hva som er de rette tiltakene og viktigste utviklingsområdene, må profesjonsgruppen som helhet involveres og engasjeres. På mange områder må hver enkelt virksomhet finne sin måte å løse utfordringene på, tilpasset den elev- og lærling-gruppen de har. For å nå målet om fortsatt utvikling til beste for elever og lærlinger, kreves samarbeidskulturer og profesjonskompetanse basert på tillit mellom ledere og lærere/instruktører.⁵⁶

⁵⁶ Rowan og Miller 2007, sitert av Aas, M. (2017). Å lede i fremtidens skole» i M. Aas, og JM Paulsen,(red). *Ledelse i fremtidens skole*.

Godt rustet

Fylkesrådmannen mener det er lagt ned et stort arbeid i skolene de siste årene for å forbedre opplæringen. Vi har oppnådd resultater som er blant landets beste. Alle skolene i Rogaland holder gjennomgående høy kvalitet. Verdien av dette arbeidet, både for den enkelte elev og lærling som lykkes med å realisere sine drømmer - og for samfunnet som mottar arbeidskraft med god sosial og faglig kompetanse - er vanskelig å tallfeste.

Samtidig som nye, nasjonale føringer skal følges opp for å forbedre opplæringen, skal vi bevare alt som er gjort av godt arbeid. Fylkesrådmannen mener at våre skoler og lærebedrifter er godt rustet til dette utviklingsarbeidet. De grepene som tas nasjonalt og regionalt, vil bidra til å støtte opp om fortsatt forbedringsarbeid i våre skoler og lærebedrifter, i tråd med nasjonale føringer og våre egne mål.

Vedlegg

Kommunevises resultater

Andel elever med manglende grunnskolepoeng etter kommuner i Rogaland og avgangsår grunnskolen. 2009-2019. Kilde: SSB

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rogaland	2,3	4,2	4,1	3,9	4,7	4,2	5,1	5,2	6,0	5,3	5,5
Eigersund	5,7	5,9	6,0	3,5	3,8	5,1	4,9	7,7	6,2	1,1	8,6
Sandnes	2,1	6,3	4,9	5,1	5,7	4,3	7,0	4,5	5,8	6,7	4,5
Stavanger	1,0	4,3	3,7	4,4	5,7	4,3	6,8	8,4	7,9	7,4	7,0
Haugesund	3,2	4,4	3,4	3,0	4,6	2,8	4,2	2,9	5,4	4,9	5,5
Sokndal	-	-	-	2,2	12,0	-	2,7	-	8,7	11,4	5,0
Lund	4,2	4,4	2,0	4,4	-	5,8	3,6	27,6	-	5,4	-
Bjerkreim	-	2,4	2,9	-	2,3	2,3	9,1	-	-	11,1	2,0
Hå	2,4	2,4	3,3	3,6	3,3	2,9	4,1	3,5	13,1	5,1	6,7
Klepp	4,2	4,4	8,3	4,6	5,9	3,3	2,3	5,8	5,9	2,4	2,9
Time	5,8	5,7	3,9	3,5	5,4	2,5	3,1	4,7	1,6	5,9	7,0
Gjesdal	1,2	2,4	4,4	1,1	4,9	5,3	3,5	3,4	5,6	7,0	5,3
Sola	3,4	4,4	3,2	3,6	2,2	5,3	3,9	4,8	4,4	4,1	4,5
Randaberg	2,0	2,4	1,8	5,1	2,5	4,0	4,6	2,0	5,3	3,3	1,5
Forsand	-	-	-	:	:	-	:	:	:	-	:
Strand	4,8	6,4	8,0	5,8	4,4	5,3	5,5	2,1	7,6	5,6	5,2
Hjelmeland	-	:	2,4	-	9,1	11,9	4,8	2,2	-	-	2,3
Suldal	3,9	-	6,1	5,8	-	3,5	2,4	5,5	2,1	5,0	5,9
Sauda	4,7	4,5	3,1	3,0	8,0	6,8	2,7	2,9	6,3	5,8	5,8
Finnøy	-	-	2,2	2,2	-	-	5,3	2,4	6,1	-	5,3
Rennesøy	1,5	1,5	-	1,5	6,7	1,4	-	-	1,2	2,9	1,4
Kvitsøy	-	-	-	-	:	-	:	-	-	:	:
Bokn	:	:	:	-	:	-	-	:	:	:	-
Tysvær	-	1,9	3,9	2,1	3,9	6,6	4,1	1,4	2,4	1,3	2,7
Karmøy	2,5	2,5	2,9	4,1	3,1	5,0	3,6	3,1	4,8	3,3	7,2
Utsira	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vindafjord	-	2,7	5,4	0,8	1,6	2,5	3,2	2,3	1,5	0,9	0,9

Gjennomføring av videregående opplæring i løpet av fem år kommunevis

Elever som startet i vg1 høsten 2013, etter bostedskommune, utdanningsprogram (STF= studieforberedende utdanningsprogram) og fullføringsgrad. I prosent. Kilde: Statistisk sentralbyrå

		Antall	Fullført og bestått	Fullført grunnkompetanse	Fortsatt i vgo	Gjennomført Vg3/fag-prøve ikke bestått	Sluttet underveis
11 Rogaland	I alt	6085	78,1	2,7	6,2	4,4	8,6
	STF	3133	88,7	2,6	2,5	3,9	2,4
	Yrkesfag	2952	66,8	2,9	10,1	5,0	15,2
1101 Eigersund	I alt	232	79,3	2,2	6,0	4,3	8,2
	STF	97	95,9	0,0	1,0	1,0	2,1
	Yrkesfag	135	67,4	3,7	9,6	6,7	12,6
1102 Sandnes	I alt	938	75,5	2,8	6,1	5,4	10,2
	STF	450	87,6	2,2	1,8	4,7	3,8
	Yrkesfag	488	64,3	3,3	10,0	6,1	16,2
1103 Stavanger	I alt	1508	79,7	2,2	5,4	4,8	7,9
	STF	945	88,6	2,2	2,6	4,2	2,3
	Yrkesfag	563	64,8	2,1	10,1	5,7	17,2
1106 Haugesund	I alt	458	79,0	3,9	5,7	4,1	7,2
	STF	245	87,8	3,7	2,4	4,5	1,6
	Yrkesfag	213	69,0	4,2	9,4	3,8	13,6
1111 Sokndal	I alt	47	68,1	4,3	8,5	2,1	17,0
	STF	18	88,9	0,0	0,0	0,0	11,1
	Yrkesfag	29	55,2	6,9	13,8	3,4	20,7
1112 Lund	I alt	45	82,2	0,0	4,4	6,7	6,7
	STF	16	81,3	0,0	6,3	12,5	0,0
	Yrkesfag	29	82,8	0,0	3,4	3,4	10,3
1114 Bjerkreim	I alt	43	74,4	0,0	14,0	0,0	11,6
	STF	14	85,7	0,0	7,1	0,0	7,1
	Yrkesfag	29	69,0	0,0	17,2	0,0	13,8
1119 Hå	I alt	272	78,3	1,1	6,3	3,3	11,0
	STF	101	91,1	3,0	3,0	3,0	0,0
	Yrkesfag	171	70,8	0,0	8,2	3,5	17,5
1120 Klepp	I alt	284	78,5	3,9	3,2	4,9	9,5
	STF	143	89,5	4,2	0,7	2,8	2,8
	Yrkesfag	141	67,4	3,5	5,7	7,1	16,3
1121 Time	I alt	237	77,2	4,2	5,9	4,6	8,0
	STF	112	83,9	5,4	2,7	4,5	3,6
	Yrkesfag	125	71,2	3,2	8,8	4,8	12,0

1122 Gjesdal	I alt	188	67,6	5,3	10,1	4,3	12,8
	STF	87	81,6	9,2	2,3	3,4	3,4
	Yrkesfag	101	55,4	2,0	16,8	5,0	20,8
1124 Sola	I alt	325	80,6	1,8	5,5	5,5	6,5
	STF	192	89,1	1,6	3,6	4,7	1,0
	Yrkesfag	133	68,4	2,3	8,3	6,8	14,3
1127 Randaberg	I alt	167	80,8	1,8	4,8	4,8	7,8
	STF	92	91,3	1,1	3,3	3,3	1,1
	Yrkesfag	75	68,0	2,7	6,7	6,7	16,0
1129 Forsand	I alt	13	53,8	0,0	15,4	0,0	30,8
	STF	4	75,0	0,0	0,0	0,0	25,0
	Yrkesfag	9	44,4	0,0	22,2	0,0	33,3
1130 Strand	I alt	182	75,3	2,2	11,5	3,8	7,1
	STF	103	88,3	1,9	2,9	4,9	1,9
	Yrkesfag	79	58,2	2,5	22,8	2,5	13,9
1133 Hjelmeland	I alt	45	84,4	6,7	2,2	0,0	6,7
	STF	14	92,9	7,1	0,0	0,0	0,0
	Yrkesfag	31	80,6	6,5	3,2	0,0	9,7
1134 Suldal	I alt	48	87,5	0,0	0,0	2,1	10,4
	STF	29	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Yrkesfag	19	68,4	0,0	0,0	5,3	26,3
1135 Sauda	I alt	73	79,5	2,7	8,2	1,4	8,2
	STF	44	84,1	0,0	9,1	2,3	4,5
	Yrkesfag	29	72,4	6,9	6,9	0,0	13,8
1141 Finnøy	I alt	34	88,2	2,9	2,9	0,0	5,9
	STF	16	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Yrkesfag	18	77,8	5,6	5,6	0,0	11,1
1142 Rennesøy	I alt	59	78,0	3,4	5,1	3,4	10,2
	STF	24	87,5	0,0	4,2	4,2	4,2
	Yrkesfag	35	71,4	5,7	5,7	2,9	14,3
1145 Bokn	I alt	12	66,7	8,3	0,0	8,3	16,7
	STF	6	83,3	16,7	0,0	0,0	0,0
	Yrkesfag	6	50,0	0,0	0,0	16,7	33,3
1146 Tysvær	I alt	157	80,3	2,5	7,6	3,2	6,4
	STF	65	93,8	3,1	1,5	1,5	0,0
	Yrkesfag	92	70,7	2,2	12,0	4,3	10,9
1160 Vindafjord	I alt	121	87,6	0,0	3,3	4,1	5,0
	STF	49	91,8	0,0	0,0	6,1	2,0
	Yrkesfag	72	84,7	0,0	5,6	2,8	6,9

Gjennomføring i løpet av fem år kommunevis – utvikling over tid

Tabellen viser andelen elever som fullfører videregående opplæring med oppnådd studie- eller yrkeskompetanse i løpet av fem år for kullene som startet i videregående opplæring første gang 2008-2013. Kilde: SSB

							Gjennomsnitt
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	tre siste kull
Bjerkreim	83	73,3	78,6	78,8	86,7	74,4	80,0
Bokn	91	64,3	58,3	(N<10)	(N<10)	66,7	
Eigersund	74	68,7	72,8	75,9	77,2	79,3	77,5
Finnøy	69	76	73	78,7	87	88,2	84,6
Forsand	82	83,3	58,8	(N<10)	75	53,8	
Gjesdal	67	76,8	70,9	72,2	78,4	67,6	72,7
Haugesund	71	73,4	72,9	76,8	77,1	79	77,6
Hjelmeland	76	75,8	72	74,4	66,7	84,4	75,2
Hå	71	68	69,2	74,6	73,3	78,3	75,4
Karmøy	74	73,3	75,5	75,3	76,2	75,7	75,7
Klepp	64	65,2	74,6	67,5	73,4	78,5	73,1
Lund	88	68,1	76,7	81,4	62,2	82,2	75,3
Randaberg	73	74	77	70,7	78	80,8	76,5
Rennesøy	69	81	82,8	87,5	79,7	78	81,7
Sandnes	73	73,7	71	73,3	77,4	75,5	75,4
Sauda	73	76,2	79,8	77	86,4	79,5	81,0
Sokndal	67	79,6	63,8	65,2	84,4	68,1	72,6
Sola	76	73,6	80,4	80,3	80,2	80,6	80,4
Stavanger	74	73,9	74,4	74,4	77,2	79,7	77,1
Strand	66	75	73,4	72,2	75,5	75,3	74,3
Suldal	83	77,6	68,1	84,6	77,8	87,5	83,3
Time	76	67,9	73,7	71,5	74,5	77,2	74,4
Tysvær	76	77,6	77,5	78,9	73,8	80,3	77,7
Vindafjord	71	84	80,2	85,1	80	87,6	84,2
Rogaland	73	73,3	74	74,9	77	78,1	76,7

Rogaland fylkeskommune

Postboks 130 sentrum

4001 Stavanger

Besøksadresse

Arkitekt Eckhoffs gate 1

4010 Stavanger

Telefon

51 51 66 00

E-post

firmapost@rogfk.no

www.rogfk.no

**Rogaland
fylkeskommune**

Lydbølger fra mangfoldige Rogaland – vårt vitale fylke.
Disse grafiske bølgene gjengir lyden av Månafossen, Gjesdal.